

Lojo stad

LP2016

Lokal läroplan för den grundläggande utbildningen, kapitel 13

Nämnden för fostran och undervisning
[Päivämäärä]

Innehåll

KAPITEL 13 ÅRSKURS 1–2.....	2
13.1 Övergången från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och uppdraget i årskurs 1–2.....	2
13.2 Mångsidig kompetens i årskurs 1–2.....	3
13.3 Frågor som avgörs på lokal nivå.....	6
13.4 Läroämnen i årskurs 1–2.....	7
13.4.1 Modersmål och litteratur.....	8
13.4.3 Främmande språk.....	14
13.4.4 Matematik.....	21
13.4.5 Omgivningslära.....	28
13.4.6 Religion.....	35
13.4.7 Livsåskådningskunskap.....	48
13.4.8 Musik.....	52
13.4.9 Bildkonst.....	57
13.4.10 Slöjd.....	63
13.4.11 Gymnastik.....	67
13.4.12 Elevhandledning.....	72

KAPITEL 13 ÅRSKURS 1–2

13.1 Övergången från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och uppdraget i årskurs 1–2

Utöver de gemensamma uppgifterna har varje årskurshelhet i den grundläggande utbildningen sitt särskilda uppdrag. Uppdraget förutsätter att elevernas ålder och utvecklingsnivå beaktas och att undervisningen planeras så att övergångarna löper smidigt och tryggt.

Övergången mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen

Barnets övergång från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen förutsätter systematiskt samarbete mellan personalen i förskolan och personalen i nybörjarundervisningen. Man behöver känna till varandras lärmiljöer, verksamhetssätt och styrdokument. Det är viktigt att samarbeta med hemmen och att bygga upp ett ömsesidigt förtroende. Varje barns situation, förutsättningar för lärande och behov ska beaktas. Barns eventuella behov av stöd för lärande och skolgång ska tryggas vid skolstarten och man ska också utreda behov och möjligheter för barnen att delta i morgon- och eftermiddagsverksamhet och klubbverksamhet. Barnen ska uppmuntras att vara stolta över de färdigheter de fått under tiden i förskolan. De ska spurras att ansluta sig till den nya gruppen och att samverka med de vuxna som de möter i den nya miljön.

I LOJO

Lärarna i förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen ges en introduktion i varandras verksamhet och lärmiljöer i praktiken minst en gång per läsår. Innan verksamhetsperioden börjar utarbetar rektorerna och daghemscheferna riktlinjer, mål och en "årsklocka" när det gäller förskoleundervisningens och nybörjarundervisningens gemensamma praxis. Dessa är bland annat en gemensam föräldrakväll eller motsvarande evenemang, introducera skolan för barnen, samarbete inom elevvården samt ett för förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen gemensamt evenemang som ordnas minst en gång per år.

Skolans klass- eller speciallärare besöker på våren den förskolegruppen, från vilken majoriteten av barnen kommer att flytta till skolan i fråga. I maj ordnas tillfällen där man kan bekanta sig med skolan och en föräldrakväll eller motsvarande. Förskoleläraren skickar till den blivande skolan en kopia av varje barns förskoleplan, som innehåller uppgifter om kartläggningen av förskoleundervisningen samt väsentliga uppgifter om undervisningen, stöd för lärande och ordnande av elevvården. Gruppens förskolelärare informerar föräldrarna om uppgifterna som skickas över. Under höstterminen besöker förskoleläraren föregående års förskoleelevers klass för att få respons.

Vid övergången till skolan är det specialbarntädgårdsläraren som sammankallar barnens övergångsmöten. På mötena deltar specialbarntädgårdsläraren, förskoleläraren, vårdnadshavarna, skolans företrädare (åtminstone specialläraren), psykologen som eventuellt undersökt barnet, de instanser som rehabiliterar barnet samt vid behov företrädare för eftermiddagsverksamheten. Den mottagande skolan upprättar ett protokoll över mötet och arkiverar det. Plan för lärande för elever med intensifierat stöd och IP överförs i Wilma.

Skolelevernas eftermiddagsverksamhet introduceras innan läsåret börjar. Om möjligt deltar

ledaren för eftermiddagsverksamheten i föräldrakvällen som ordnas på våren för de nya skolelevernas vårdnadshavare. Om eftermiddagsverksamheten informeras via Wilma.

Kartläggningarna som görs i samband med förskolan och nybörjarundervisningen finns i servicemenyn för undervisningen och elevvården på Lojo stads Intranet.

Årskurs 1–2: Att utvecklas till skolelev

Undervisningen i årskurserna 1–2 ska ta hänsyn till de färdigheter som eleverna tillägnat sig i förskoleundervisningen och tidigare inom småbarnspedagogiken. Det särskilda uppdraget i årskurserna 1–2 är att ge eleverna förutsättningar att utveckla en positiv bild av sig själva som lärande individer och skolelever samt färdigheter för fortsatt arbete och lärande. I början av den grundläggande utbildningen är det särskilt viktigt att man följer med varje elevs lärande så att man kan garantera att eleven har förutsättningar att göra framsteg i sina studier.

Det är viktigt att varje elev får uppmuntrande respons och möjlighet att känna glädje över att lära sig och av att lyckas. Eleverna ska uppmuntras att föra fram sina intressen och att bli intresserade av nya fenomen. Undervisningen ska vara tillräckligt utmanande med tanke på varje elevs behov. Mobbning och diskriminerande beteende ska inte tillåtas i skolan. Eleverna ska uppmuntras att arbeta tillsammans, att ta egna initiativ och att ta ansvar för sina skoluppgifter. Särskild vikt ska fästas vid att utveckla elevernas språkliga, sociala och motoriska färdigheter och varje elevs individuella utveckling och minnesförmåga. Målet är att upptäcka svårigheter gällande utvecklingen och lärandet i ett tidigt skede och att ge stöd i rätt tid. Arbetsätten ska vara åskådliga och konkreta och präglas av lek och spel, fantasi och berättelser. Tillsammans med hemmen ska man stödja eleverna vid skolstarten och i att utvecklas till skolelever.

I årskurserna 1–2 blir förskoleundervisningens lärområden till läroämnen men undervisningen kan fortsättningsvis i huvudsak vara helhetsskapande. Elevernas initiativförmåga, förmåga att arbeta tillsammans och förstå samband mellan olika företeelser stärks genom att man förverkligar olika mångvetenskapliga lärområden enligt kapitel 4. Då uppstår också fler tillfällen till samarbete såväl med förskoleundervisningen som med de högre årskurserna.

Övergången mellan årskurs 2 och 3

Vid övergången är det viktigt att försäkra sig om att eleven behärskar de grundfärdigheter som förutsätts i studierna och att stärka varje elevs självförtroende som skolelev. I synnerhet ska elevernas läs- och skrivfärdigheter, matematiska färdigheter och studiefärdigheter stödjas. Det blir allt viktigare att utveckla förmågan att arbeta självständigt och i grupp och att ta ansvar för sitt lärande. Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om skolans språkprogram och om hur studierna ordnas, om de nya läroämnen som inleds i årskurs 3 och eventuella valfria eller frivilliga studier. Tillsammans ska man fundera över de krav som studierna ställer och över hur det känns att eventuellt ansluta sig till en ny grupp.

Ett beslut om särskilt stöd ska i enlighet med vad som förutsätts i lagen granskas före årskurs tre.

13.2 Mångsidig kompetens i årskurs 1–2

De allmänna målen för mångsidig kompetens fastställs i kapitel 3. I det följande beskrivs de aspekter gällande målen som betonas i årskurserna 1–2.

Grunden för en mångsidig kompetens läggs under småbarnsperioden, i förskoleundervisningen och under de första åren i den grundläggande utbildningen. Målet är att eleven genom att utveckla olika kompetenser ska förbättra förutsättningarna för att lära känna och uppskatta sig själv, forma sin identitet och utveckla en hållbar livsstil. Det är viktigt att skolan redan från början erbjuder varje elev en interaktiv och uppmuntrande gemenskap, där eleven kan känna att hen blir hörd, sedd och uppskattad. Fostran till en hållbar livsstil sker främst genom att skolan föregår med gott exempel. För att främja en hållbar livsstil ska man speciellt bemöda sig om att elevernas sociala färdigheter får möjlighet att utvecklas, att eleverna får lära sig observera kulturell mångfald i närmiljön och att de får vara ute i naturen och stärka sitt förhållande till naturen.

Förmåga att tänka och lära sig (K1)

Arbetet ska utgå från elevernas egna erfarenheter, iakttagelser och frågor. Det ska finnas utrymme för att undra, komma till insikt, hitta och uppfinna, fantisera och känna glädje i lärandet. Eleverna ska uppmuntras att fråga och lyssna, göra noggranna iakttagelser, söka information samt att producera och utveckla idéer tillsammans med andra och presentera resultatet av arbetet. Med hjälp av för åldern lämpliga problemlösnings- och forskningsuppgifter väcks elevernas nyfikenhet och intresse för den omgivande världen och deras förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen stärks. Eleverna ska också uppmuntras att ifrågasätta sina iakttagelser och lägga märke till att information ibland kan vara motstridig och otydlig.

Eleverna ska få öva att planera och ställa upp mål för sitt eget och det gemensamma arbetet och att utvärdera arbetet. Tillsammans ska man fundera över när man lyckats i arbetet och hur man vet när man lyckats. Eleverna ska handledas i att se sina framsteg, bli varse sina styrkor som lärande individer och att känna glädje när de lyckas. Läraren ska tillsammans med eleverna fundera över eventuella val i samband med studierna och hjälpa dem att förstå betydelsen av olika alternativ.

Mångsidig motion och motoriska övningar bidrar till att utveckla tänkandet och lärandet. Utvecklingen av minnet, fantasin samt etiskt och estetiskt tänkande ska stödjas med hjälp av sagor och berättelser, spel, ramsor, sånger och lekar, olika konstformer och mångsidig kommunikation.

Kulturell och kommunikativ kompetens (K2)

Eleverna ska sporras och handledas till positiv växelverkan och samarbete. Lektioner, fester, lek, spel, måltider och samarbete i och utanför skolan erbjuder tillfällen där man kan öva sig att fungera tillsammans med många olika slags människor. Eleverna ska bemötas med respekt och man ska lära dem goda vanor och att visa vänlighet.

Eleverna ska handledas att värdesätta sin familjs och släkts traditioner och andras vanor och traditioner. I skolarbetet ska man bekanta sig med den närmaste kulturmiljön och dess kulturella mångfald. Eleverna ska också få möjlighet att bekanta sig med kulturarvet och med konst och annat kulturutbud. Eleverna ska också få erfarenheter av internationalism. Det är viktigt att fundera över hur man kan påverka sin egen miljö och dess kultur. Eleverna ska få bekanta sig med grundprinciperna i FN:s konvention om barnets rättigheter och fundera över vad dessa principer betyder i deras liv och i deras sätt att agera.

I skolarbetet ska eleverna ges möjlighet att ge uttryck för sådant som är betydelsefullt för dem själva genom att använda mångsidiga framställningssätt. Eleverna ska sporras att njuta av att deras fingerfärdighet och andra fysiska färdigheter utvecklas och att öva sig i att uppträda på olika sätt. Fantasin, uppfinningsrikedomen och uttrycksförmågan utvecklas genom bland annat lek, äventyr, musik, drama, berättande, mediepresentationer och visuella uttryck samt genom handens arbete.

Vardagskompetens (K3)

Skolstarten förutsätter en ny slags förmåga att ta hand om sig själv och bli mera självständig. Till skolarbetet hör att eleverna i klassen och i skolan ska sköta ansvarsuppgifter som lämpar sig för deras ålder. Betydelsen av gemensamma spelregler, goda vanor och uppmuntrande respons ökar. Eleverna ska lära sig att uppfatta tids- och rumsbegrepp och deras betydelse i praktiken. De ska öva sig att identifiera och uttrycka sina känslor och att utveckla emotionell kompetens till exempel med hjälp av lek och drama.

I skolan ska eleverna få lära sig grundläggande fakta om vad som främjar det egna och det gemensamma välbefinnandet, tryggheten och en god vardag. Det är viktigt att eleverna lär sig att röra sig självständigt och tryggt i närmiljön, att de använder säkerhets- och skyddsutrustning och förkovrar sina kunskaper och färdigheter som fotgängare och cyklister. De ska också få öva sig i hur man ska agera i olika riskfyllda situationer och hur man ska söka hjälp. Läraren ska tillsammans med eleverna undersöka teknik i vardagen och hur den används i olika situationer samt lära sig använda teknisk utrustning på ett tryggt sätt. Elevernas konsumtionsvanor ska diskuteras och de ska lära sig att förhålla sig kritiskt till reklam och medier. Eleverna ska också ges möjlighet att fundera över hur de kan påverka sin egen användning av pengar. Eleverna ska vägledas till kritiska konsumtionsvanor och till att fundera över vad sparsamhet, måttlighet och miljötänkande innebär för konsumentens val och vad de betyder för deras eget agerande.

Multilitteracitet (K4)

Eleverna ska handledas att nå kompetens i multilitteracitet, det vill säga att kunna tolka, producera och kritiskt granska texter av många olika slag som är lämpliga för deras ålder. Med texter avses här olika slag av information som kommer till uttryck genom verbala, visuella, auditiva, numeriska eller kinestetiska symbolsystem eller genom kombinationer av dessa. Genom en multisensorisk, helhetsinriktad och fenomenbaserad undervisning ska elevernas kompetens i multilitteracitet utvecklas. Eleverna ska uppmuntras att använda och producera olika slag av texter och språk, dra nytta av dem och att uttrycka sig med hjälp av dem. Elevernas grundläggande läs- och skrivfärdighet ska utvecklas och bli allt mer flytande. Också förmågan att hantera numerisk information i texter som anknyter till vardagen ska utvecklas, till exempel att se skillnader mellan antal. Eleverna ska spöras att utveckla förmågan att läsa och tolka bilder genom att pröva på olika visuella uttryckssätt och genom att granska olika visuella sätt att påverka i närmiljön.

Eleverna ska lära sig att söka information i olika källor och att förmedla information till andra. De ska handledas att fundera över skillnaden mellan den fiktiva och den verkliga världen och att inse att varje text har en upphovsman och ett syfte. På detta sätt ger undervisningen eleverna möjlighet att utveckla förmåga till kritiskt läsande (Critical literacy). För att utveckla multilitteracitet behöver eleverna såväl en rik textmiljö som ett tryggt stöd i användningen av medier. Texter som lämpar sig för åldern, exempelvis tidningar, böcker, spel, filmer och musik samt iakttagelser i omgivningen och texter som eleverna själva producerat eller valt ska användas i undervisningen. Förmågan att producera ska utvecklas vid sidan av förmågan att tolka och värdera. Eleverna ska ges gott om tillfällen att fråga, undra, berätta historier, uttrycka sina tankar och åsikter och dela med sig av sina erfarenheter genom olika uttryckssätt och med olika redskap.

Digital kompetens (K5)

Undervisningen ska utnyttja den digitala kompetens som eleverna inhämtat i förskoleundervisningen. Ett lekinriktat arbetssätt är fortfarande centralt. Eleverna ska få öva grundläggande färdigheter i informations- och kommunikationsteknik och lära sig att använda den som verktyg i studierna. Samtidigt ska eleverna få lära sig grundläggande terminologi inom informations- och kommunikationstekniken. Eleverna ska också få reflektera över användningen av digitala verktyg i närmiljön och dess betydelse i vardagen.

Praktiska färdigheter och egen produktion: I skolarbetet ska eleverna få öva sig att använda utrustning, program och tjänster och de mest centrala principerna för hur de används och fungerar. De ska få lära sig använda tangentbord och andra grundläggande färdigheter som behövs för att producera och bearbeta texter. Eleverna ska få och dela med sig av erfarenheter av att arbeta med digital media och av att programmera på ett för åldern lämpligt sätt. Spelifiering ska användas för att främja lärandet. *Ansvarsfulla och trygga arbetssätt:* Man ska tillsammans med eleverna diskutera och utarbeta trygga och goda arbetssätt och god netetikett för användningen av digitala verktyg. Man ska fästa uppmärksamhet vid att hälsosamma arbetsställningar och lämpligt långa arbetspass inverkar på välbefinnandet. *Informationshantering samt undersökande och kreativa arbetssätt:* Eleverna ska handledas att använda centrala söktjänster, att pröva olika verktyg och att utföra mindre informationssökningar inom olika områden och om sådant som intresserar dem. De ska uppmuntras att med hjälp av digitala verktyg förverkliga sina idéer självständigt och tillsammans med andra. *Kommunikation och nätverksbildning:* Eleverna ska få erfarenheter av sociala medietjänster som stödjer lärandet och öva sig att använda digitala verktyg i olika kommunikationssituationer.

Arbetslivskompetens och entreprenörskap (K6)

Skolarbetet ska ge eleverna mångsidiga möjligheter att lära sig arbeta självständigt och tillsammans med andra. De ska få öva sig att medverka i grupp och att samarbeta, att anpassa sina egna idéer till andras och att ta ansvar enligt sin ålder. Eleverna ska uppmuntras att undersöka nya fenomen och fundera över vad de själva är särskilt bra på och vad de kunde göra till förmån för andra i skolan och hemma. De ska uppmuntras att lita på sig själva då de handlar i nya situationer. Eleverna ska få bekanta sig med olika yrken i och utanför skolan och lära sig förstå vad dessa yrken och arbeten överlag betyder för samhället, i synnerhet med tanke på familjernas vardag och uppehälle. Skolarbetet berikas av samarbete med vårdnadshavarna och aktörer utanför skolan.

Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (K7)

Eleverna ska från första klass få vara med och diskutera och planera mål för sitt eget arbete och sin grupps arbete. De ska också få planera hur skolans arbetsutrymmen ska inredas och göras trivsamma samt få delta i planering som gäller måltider, raster, fester, utfärder och andra evenemang i skolan. Tillsammans med eleverna ska man diskutera vad rättvisa, jämlikhet och ömsesidighet betyder. Eleverna ska genom egna erfarenheter bekanta sig med demokratiska principer och demokrati i praktiken. Alla elever hör till elevkåren och kan enligt sin ålder och sina förutsättningar vara med och besluta om saker som gäller dem själva. Man ska tillsammans med eleverna fundera på vad en rättvis och hållbar framtid betyder i vårt land och i världen och hur de själva kan bidra till en sådan.

13.3 Frågor som avgörs på lokal nivå

Utbildningsanordnaren ska i läroplanen besluta och beskriva

- hur man stödjer eleverna i övergångarna från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och från årskurs 2 till årskurs 3
- praxis vid övergångarna
- samarbete som behövs, arbetsfördelning och ansvarsfördelning

- särdrag och uppdrag i årskurserna 1–2 (beskrivningarna i grunderna kan användas som sådana), lokala betoningar gällande dem och hur man förverkligar och följer upp uppdraget
- mål för mångsidig kompetens i årskurserna 1–2 (beskrivningarna i grunderna kan användas som sådana), eventuella lokala betoningar och hur utvecklingen av elevernas mångsidiga kompetens stöds i årskurserna 1–2
- mål och centralt innehåll i årskurs 1 och årskurs 2 för varje läroämne
- eventuella särdrag vad gäller lärmiljöer och arbetssätt samt handledning, differentiering och stöd och bedömning av lärande i årskurserna 1–2.

13.4 Läroämnena i årskurs 1–2

I dessa grunder för läroplanen föreskrivs för varje läroämne dess uppdrag och mål samt centralt innehåll som anknyter till målen. Dessutom föreskrivs särskilda aspekter gällande mål för lärmiljöer, arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömningen av lärandet i ifrågavarande läroämne.

I läroämnesdelarna används förkortningar. Målen är förkortade M1, M2 osv. Innehåll som hör samman med målen är numrerade I1, I2 osv. och i läroämnenas måltabeller finns hänvisningar till dem. De olika kompetensområdena inom mångsidig kompetens är numrerade K1, K2 osv. och i läroämnenas måltabeller finns hänvisningar till dem.

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

DE OLIKA LÄROKURSERNA I MODERSMÅL OCH LITTERATUR OCH STUDIER I DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET

Inom läroämnet modersmål och litteratur ingår i dessa läroplansgrunder följande tolv lärokurser: svenska och litteratur, finska och litteratur, samiska och litteratur, romani och litteratur, teckenspråk och litteratur, modersmål för elever med annat modersmål, svenska och finska som andraspråk och litteratur, svenska och finska för samisktalande samt svenska och finska för teckenspråkiga. Som modersmål för elever med annat modersmål är det möjligt att undervisa något annat språk än de som ovan nämnts i enlighet med timantalet i modersmål och litteratur eller i enlighet med 8 § i statsrådets förordning 422/2012, ifall utbildningsanordnaren erbjuder det och vårdnadshavaren har valt detta språk som elevens modersmål. Dessutom kan man med separat finansiering erbjuda undervisning i elevens eget modersmål. Inom det andra inhemska språket ingår A- och B-lärokurser och de modersmålsinriktade lärokurser som är avsedda för tvåspråkiga elever.

Inom läroämnet modersmål och litteratur och det andra inhemska språket ska eleverna läsa de olika lärokurserna i enlighet med vad som anges i tabellen nedan, och enligt vad utbildningsanordnaren erbjuder och vårdnadshavaren väljer. Med elevens modersmål avses i detta fall skolans undervisningsspråk (svenska, finska eller samiska) eller något annat språk som vårdnadshavaren uppgett.

Elevens modersmål	Lärokurs i läroämnet modersmål och litteratur	Det andra inhemska språket	
		<i>gemensam</i>	<i>valfri</i>
	<i>gemensam</i>	<i>gemensam</i>	<i>valfri</i>
svenska	svenska och litteratur	finska	-
finska	finska och litteratur	svenska	-
samiska	samiska och litteratur samt svenska eller finska för samisktalande	-	finska eller svenska
samiska	svenska eller finska och litteratur samt samiska och litteratur	svenska eller finska	
romani	svenska eller finska och litteratur samt romani och litteratur	svenska eller finska	-
teckenspråk	teckenspråk och litteratur samt svenska eller finska för teckenspråkiga	-	svenska eller finska
annat modersmål	annat modersmål med hela timantalet för modersmål och litteratur eller i enlighet med 8 § i statsrådets förordning 422/2012 samt svenska eller finska som andraspråk	-	svenska eller finska

13.4.1 Modersmål och litteratur

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att

lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

Läroämnets uppdrag

Mål, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärande som hör samman med läroämnets uppdrag, lärmiljöer och arbetssätt gäller alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur.

Läroämnet modersmål och litteratur har som uppdrag att utveckla elevernas språk-, text- och kommunikationsfärdigheter, att stimulera eleverna att bli intresserade av språk, litteratur och övrig kultur och bli medvetna om sig själva som kommunikatörer och språkanvändare. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin kreativitet och vidga sitt vardagsspråk och sin textkompetens så att de med hjälp av lämpliga begrepp kan ge uttryck för iakttagelser och fenomen och verbalisera sina egna tankar.

Läroämnet modersmål och litteratur ansvarar, i samarbete med de övriga läroämnena och med hemmen, för elevernas språkliga utveckling. Undervisningen ska hjälpa eleverna att skapa sin språkliga och kulturella identitet i ett mångkulturellt och medialiserat samhälle. Modersmål och litteratur är ett mångvetenskapligt kunskaps-, färdighets- och kulturämne. Undervisningen ska baseras på en vidgad textsyn. Centrala färdigheter som ska betonas är färdighet i att tolka och producera mångformiga texter och i att söka och dela information. Kreativiteten stärks och fantasin får möjlighet att utvecklas på ett mångsidigt sätt genom att eleverna bekantar sig med litteratur som är lämplig för deras ålder och språkfärdighet. Litteraturen vidgar även elevernas uppfattning om sig själva som språkanvändare, skapar band till den egna kulturen och vidgar förståelsen för andra kulturer.

Eleverna ska uppmuntras till att kommunicera och uttrycka sig i olika slag av kommunikationsmiljöer. Genom att eleverna blir handledda i att inse hur deras egen språkanvändning påverkar andra människor bidrar modersmålsämnet även till elevernas etiska utveckling. Läs- och skrivstrategier är centrala metakognitiva färdigheter som ska betonas inom modersmålsundervisningen. Syftet med undervisningen om språket är att stödja och utveckla språklig medvetenhet och analytisk språkfärdighet. Undervisningen ska basera sig på en social och funktionell syn på språket: de språkliga strukturerna ska studeras i språkliga sammanhang och inom textgenrer som är lämpliga för den aktuella åldersgruppen. Undervisningen ska avancera trappstegsvis i enlighet med elevernas utvecklingsstadium.

Inom undervisningen ska eleverna lära känna flera kulturområden, av vilka ordkonsten, mediekulturen, drama och teater samt muntlig kommunikationskultur är de mest centrala. Undervisningen i ordkonst innebär att man skriver, läser och tolkar skönlitterära texter. Syftet med litteraturundervisningen är att väcka läslust, stödja eleverna i att få och dela med sig av läsoplevelser, fördjupa kulturkännedomen, stödja den etiska utvecklingen och att berika

elevernas språk och fantasi. Drama i undervisningen stärker läroämnets funktionella, erfarenhetsbaserade och estetiska karaktär. Genom arbete med mediekunskap ökar elevernas medvetenhet om och vana att använda olika medieinnehåll och de lär sig förstå och tolka mediernas roll som ett kulturellt fenomen. Arbetet med muntlig kommunikation stärker elevernas kommunikativa kompetens.

Att innehållet i modersmåls- och litteraturundervisningen görs meningsfullt är en viktig motivationsfaktor för eleverna. Motivationen och intresset stärks genom att man i undervisningen utgår från barnens och de ungas språkvärld och erfarenheter och vidgar dessa samt låter eleverna göra egna val och vara aktiva aktörer. Det är också viktigt att man inom undervisningen beaktar elevernas egna textvärldar och erfarenheter och breddar dessa. Då skolan formar sina lärmiljöer och väljer undervisningsmetoder inom läroämnet modersmål och litteratur ska elevernas olikheter, olika förutsättningar och jämställdheten mellan könen beaktas. Både de som är specialbegåvade på området och de som har inlärningssvårigheter ska få stöd. De olika lärokurserna i läroämnet ska samarbeta med varandra.

I årskurserna 1–2 har undervisningen i läroämnet modersmål och litteratur som särskilt uppdrag att, utgående från elevernas individuella förutsättningar, stärka uttrycks- och kommunikationsfärdigheterna och den språkliga medvetenheten samt att stödja eleven i att utveckla färdighet i att lyssna, tala, läsa och skriva. Undervisningens uppgift är att väcka intresset för språkliga uttrycksformer, drama och litteratur samt för att tolka och producera många olika slag av texter. Inom undervisningen ska man se till att lärprocessen blir progressiv från förskola till skola gällande både basfärdigheterna i modersmålet och de centrala mångsidiga kompetenserna.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inläringen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas. Bedömningen producerar även information för planering av undervisningen samt hjälper att hitta elever som eventuellt behöver hjälp med språkinläringen.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset
- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

SVENSKA OCH LITTERATUR

Läroämnets uppdrag samt målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet, som är inskrivna under rubriken Modersmål och litteratur, gäller för alla lärokurser inom läroämnet modersmål och litteratur, alltså även för lärokursen svenska och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Svenska språket är det ena av Finlands två nationalspråk och lärokursen i svenska och litteratur undervisas i samma omfattning och med samma mål och innehåll som lärokursen finska och litteratur, dock med vissa mindre avvikelser som beror på språkliga och kulturella särdrag. Läroämnets centrala kulturbärande uppdrag i de svenska skolorna i Finland är även viktigt att betona.

Elevernas skolspråk och språkmedvetenhet ska kontinuerligt stödjas, parallellt med att flerspråkighet ska användas som en resurs. Elevernas varierande språkbakgrund ska uppmärksammas och beaktas i undervisningen i modersmål och litteratur och även i alla övriga läroämnen.

I årskurserna 1–2 är det speciellt viktigt att eleverna lär sig grundläggande läs- och skrivfärdighet, och att de kommunicerar genom många olika uttryckssätt och lär sig att lära. Undervisningens

syfte är att väcka intresse för språk och kommunikation och för att producera och tolka olika slag av texter.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Att kommunicera		
M1 stödja eleven i att stärka sin förmåga att uttrycka sig och fungera i olika kommunikationssituationer	I1	K1, K2, K3
M2 stödja eleven i att utveckla sitt språk och sin fantasi, kommunikations- och samarbetsförmåga genom att erbjuda möjlighet för eleven att delta i olika kommunikationssituationer och bli bekant med normerna för dessa	I1	K1, K2, K7
M3 stödja elevens lust och vilja att uttrycka sig både verbalt och icke-verbalt och genom drama	I1	K1, K2, K7
M4 stödja eleven i att utveckla kommunikativa färdigheter och förståelse för att människor kommunicerar på olika sätt	I1	K1, K2, K7
Att tolka texter		
M5 sporra och handleda eleven vid läsinläringen och ge eleven möjlighet till övning i att använda strategier för läsförståelse samt uppmuntra eleven att iaktta sin egen läsförståelse	I2	K1, K4, K5
M6 handleda eleven att analysera texter av många olika slag och att vidga sitt ordförråd i samband med textanalys	I2	K1, K2, K4
M7 handleda eleven i att söka information på många olika sätt	I2	K1, K4, K5
M8 sporra eleven att bli intresserad av (barn)litteratur, medietexter och andra texter genom att skapa positiva läsupplevelser och samtidigt väcka intresse och lust att läsa och lära sig samt dela med sig av sina läsupplevelser	I2	K2, K4, K5
Att producera texter		
M9 inspirera eleven att berätta och uttrycka sina åsikter och beskriva sina upplevelser i tal, bild och skrift	I3	K1, K4, K5, K7
M10 erbjuda eleven möjlighet att producera enkla berättelser,	I3	K2, K4, K5

beskrivningar och andra texter, även i multimediala miljöer		
M11 lära eleven att skriva för hand och utveckla skrivförmågan och att använda tangentbord, handleda eleven i att småningom börja planera och strukturera texter samt lära känna de grundläggande färdigheterna i rättstavning och övriga skriftspråkskonventioner	I3	K1, K4, K5
Att förstå språk, litteratur och kultur		
M12 sporra eleven att utveckla sin språkliga medvetenhet gällande talat och skrivet språk och sin kunskap om grundläggande språkbegrepp samt handleda eleven i att göra iakttagelser om språk och språkbruk och bli medveten om hur det egna språkbruket påverkar andra	I4	K2, K4, K7
M13 uppmuntra eleven att lyssna till och själv läsa litteratur för barn, att hitta intressant läsning och utveckla sitt läsintresse och använda sig av bibliotek	I4	K2, K3, K4
M14 handleda eleven att uppskatta sin egen och andras kultur och språk samt kulturell mångfald, ge eleven möjlighet att bekanta sig med olika former av barnkultur och sporra eleven att producera kultur tillsammans med andra	I4	K2, K4, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1–2

I1 Att kommunicera: Eleverna får öva sig i att verbalt gestalta och benämna sin omvärld, att lyssna, fråga, svara och berätta ansikte mot ansikte i olika slag av kommunikationssituationer och för olika syften. De övar sig att kommunicera i grupp i olika textmiljöer. Med hjälp av kommunikationsövningar och drama, roll- och teaterlekar får eleverna möjlighet att gemensamt behandla barnlitteratur, sagor, berättelser, ramsor, faktatexter, medietexter och spel.

I2 Att tolka texter: Eleverna lär sig läsa och övar sig samtidigt i läsförståelse och i att använda grundläggande lässtrategier. Eleverna bekantar sig med sambandet mellan ljud och bokstav och med begreppen språkljud, stavelse, ord, sats, mening, punkt, rubrik, text och bild. Eleverna får möjlighet att iaktta och tolka många olika slag av texter i omgivningen och fundera över deras betydelser och strukturer. De arbetar med bland annat bilder, berättelser, sagor, dikter, enkla faktatexter och olika slag av medietexter. Eleverna bekantar sig även med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och plats, speciellt i berättande, beskrivande och instruerande texter, och de lär sig förstå berättelsens grundbegrepp såsom huvudperson, plats, tid och händelseförlopp. Läsupplevelserna diskuteras med de övriga i gruppen och eleverna övar sig att återge en text med egna ord och reflektera kring texters innehåll, ordval och ords betydelser och vidgar på så sätt sitt ordförråd. Eleverna övar sig i informationssökning genom att göra iakttagelser om sin omgivning, analysera bilder och skriva texter och berätta för andra om sina iakttagelser.

I3 Att producera texter: Eleverna övar sig att producera texter utgående från sina egna tankar, upplevelser och iakttagelser och ur sin fantasi och sina inre bilder, både individuellt och tillsammans. Dessutom bekantar sig eleverna med textuella och språkliga drag som är typiska för berättelser såsom uttryck för tid och plats och berättelsestruktur. De använder sig av dessa

strukturer i sina egna texter. Eleverna lär sig att forma och skriva textade gemener och versaler för hand och att använda tangentbord och skriva digitalt, lär sig grundläggande skrivregler såsom mellanrum mellan ord, mening och skiljetecken, användningen av versal i början av en mening och i namn och de övar rättstavning med hjälp av läsning och övningar som utvecklar den fonologiska medvetenheten.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur: Elevernas språkliga medvetenhet stärks genom att de laborerar med talat språk och grundläggande språkliga begrepp samt läser och lyssnar till skrivna texter, såsom litteratur och kultur för barn. Eleverna får iakttä det talade språket i dess olika varianter och reflekterar kring hur språkanvändningen påverkar omgivningen. De läser, lyssnar till, diskuterar och bearbetar många olika slag av texter såsom sagor, berättelser, dikter, serier och annan litteratur i flera olika medier. Tillsammans bekantar sig eleverna med biblioteket och hur det används. Eleverna får även bekanta sig med kulturutbudet för barn i närområdet och med olika kultur- och högtidstraditioner och de arbetar kreativt tillsammans inom olika kulturella uttrycksformer.

I LOJO

Årskurs 1

<i>Mål för undervisningen</i>	<i>Innehåll som anknyter till målen</i>	<i>Kompetens som målet anknyter till</i>
Att kommunicera		
M1	- lära sig lyssna och uttrycka sig - fråga, svara, berätta	K1, K2, K3
M2	- öva sig i att verbalt gestalta och benämna sin omvärld - kommunicera i par och grupp	K1, K2, K7
M3	- Med hjälp av kommunikationsövningar och drama, roll- och teaterlekar behandla barnlitteratur, sagor, berättelser, ramsor, faktatexter, medietexter och spel.	K1, K2, K7
M4	- Gestalta olika kommunikationssätt, ge och få feedback	K1, K2, K7
Att tolka texter		
M5	- Eleverna lär sig läsa och övar sig samtidigt i läsförståelse och i att använda grundläggande lässtrategier. Eleverna bekantar sig med sambandet mellan ljud och bokstav och med begreppen	K1, K4, K5

M6	<p>språkljud, stavelse, ord, sats, mening, punkt, rubrik, text och bild. Eleverna får möjlighet att iaktta och tolka många olika slag av texter i omgivningen och fundera över deras betydelser och strukturer.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Läsflytet stöds bl.a. genom upprepad läsning - Läsförståelsestrategier 	K1, K2, K4
M7	<ul style="list-style-type: none"> - arbeta med bilder, berättelser, sagor, dikter, enkla faktatexter och olika slag av medietexter - ord och ordspråks betydelse - handleda eleven till att läsa mycket, finna strategier för att ta reda på betydelsen av obekanta ord och begrepp, öva alfabetisk ordning 	K1, K2, K4
M8	<ul style="list-style-type: none"> - Eleverna övar sig i informationssökning genom att göra iakttagelser om sin omgivning, analysera bilder och skriva texter och berätta för andra om sina iakttagelser. - informationssökning ur olika källor som litteratur, faktalitteratur och internet - Öva sig att återberätta texter med egna ord - väcka läsintresse t.ex. genom högläsning, bokprat, läsveckor, dokumentation av lästa böcker - dela med sig av sina läsupplevelser - handleda eleverna att hitta litteratur på egen nivå 	K2, K4, K5
Att producera texter		
M9	<ul style="list-style-type: none"> - Öva sig att producera texter utgående från sina egna tankar, upplevelser och iakttagelser och ur sin fantasi och sina inre bilder, både individuellt och tillsammans. 	K1, K4, K5, K7
M10	<ul style="list-style-type: none"> - Öva sig i att producera texter så som beskrivning av egna erfarenheter, textmeddelanden, vykort, brev 	K2, K4, K5
M11	<ul style="list-style-type: none"> - Bekantar sig med textens uppbyggnad: början, handling, slut - Eleverna lär sig att forma och skriva textade gemener och versaler för hand och att använda tangentbord och skriva digitalt, lär sig grundläggande skrivregler såsom mellanrum mellan ord, mening och skiljetecken, användningen av versal i början av en mening och i namn och de övar rättstavning med hjälp av läsning och övningar 	K1, K4, K5

	<p>som utvecklar den fonologiska medvetenheten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diktamen 	
Att förstå språk, litteratur och kultur		
M12	<ul style="list-style-type: none"> - Elevernas språkliga medvetenhet stärks genom att de laborerar med talat språk och grundläggande språkliga begrepp samt läser och lyssnar till skrivna texter, såsom litteratur och kultur för barn. - Iakttäta det talade språket och reflektera hur språkanvändningen påverkar omgivningen 	K2, K4, K7
M13	<ul style="list-style-type: none"> - Eleverna läser, lyssnar till, diskuterar och bearbetar många olika slag av texter såsom sagor, berättelser, dikter, serier och annan litteratur i flera olika medier. Tillsammans bekantar sig eleverna med biblioteket och hur det används. - Regelbundna besök till skolans närbibliotek - Skolan har ett eget bibliotek där eleverna har möjlighet att låna böcker 3 gånger i veckan 	K2, K3, K4
M14	<ul style="list-style-type: none"> - Eleverna får bekanta sig med kulturutbudet för barn i närområdet, t.ex. besök till museum, teater - Ta del av olika kultur- och högtidstraditioner - Lucia, svenska dagen, självständighetsdag - Samarbete över språkgränserna 	K2, K4, K7

Årskurs 2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Att kommunicera		
M1	<ul style="list-style-type: none"> - lära sig lyssna och uttrycka sig - fråga, svara, berätta 	K1, K2, K3
M2	<ul style="list-style-type: none"> - öva sig i att verbalt gestalta och benämna sin omvärld - kommunicera i par och grupp - lära sig beakta andras åsikter i par och grupp 	K1, K2, K7
M3		K1, K2, K7

M4	<ul style="list-style-type: none"> - Med hjälp av kommunikationsövningar och drama, roll- och teaterlekar behandla barnlitteratur, sagor, berättelser, ramsor, faktatexter, medietexter och spel. - Gestalta olika kommunikationssätt, ge och få feedback - Arbeta i varierande grupper 	K1, K2, K7
Att tolka texter		
M5	<ul style="list-style-type: none"> - Eleverna lär sig läsa och övar sig samtidigt i läsförståelse och i att använda grundläggande lässtrategier. Eleverna bekantar sig med sambandet mellan ljud och bokstav och med begreppen språkljud, stavelse, ord, sats, mening, punkt, rubrik, text och bild. Eleverna får möjlighet att iakttä och tolka många olika slag av texter i omgivningen och fundera över deras betydelser och strukturer. - Läsflytet stöds bl.a. genom upprepad läsning - Läsförståelsestrategier - Läsa med inlevelse och få en god läsrytm - Läsförståelsetest (våren) 	K1, K4, K5
M6	<ul style="list-style-type: none"> - arbeta med bilder, berättelser, sagor, dikter, enkla faktatexter och olika slag av medietexter - ord och ordspråks betydelse - handleda eleven till att läsa mycket, finna strategier för att ta reda på betydelsen av obekanta ord och begrepp, behärska alfabetisk ordning - lära sig förstå berättelsens grundbegrepp så som huvudperson, plats, tid och händelseförlopp 	K1, K2, K4
M7	<ul style="list-style-type: none"> - Eleverna övar sig i informationssökning genom att göra iakttagelser om sin omgivning, analysera bilder och skriva texter och berätta för andra om sina iakttagelser. - informationssökning ur olika källor som litteratur, faktalitteratur och internet - källkritik vid informationssökning - reflektera kring informationens tillförlitlighet - utnyttja alfabetisk ordning vid informationssökning (t.ex. uppslagsverk, ordböcker) 	K1, K2, K4
M8	<ul style="list-style-type: none"> - Öva sig att återberätta texter med egna ord 	K2, K4, K5

	<ul style="list-style-type: none"> - väcka läsintresse t.ex. genom högläsning, bokprat, läsveckor, dokumentation av lästa böcker - dela med sig av sina läsupplevelser - handleda eleverna att hitta litteratur på egen nivå 	
Att producera texter		
M9	<ul style="list-style-type: none"> - Öva sig att producera texter utgående från sina egna tankar, upplevelser och iakttagelser och ur sin fantasi och sina inre bilder, både individuellt och tillsammans. - Uppmuntra eleverna att producera längre texter 	K1, K4, K5, K7
M10	<ul style="list-style-type: none"> - Öva sig i att producera texter så som beskrivning av egna erfarenheter, textmeddelanden, vykort, brev - Bekantar sig med textens uppbyggnad: början, handling, slut 	K2, K4, K5
M11	<ul style="list-style-type: none"> - e-post, bloggtexter, faktatexter - beakta tidsform i egna texter - Eleverna lär sig att forma och skriva textade gemener och versaler för hand och att använda tangentbord och skriva digitalt, lär sig grundläggande skrivregler såsom mellanrum mellan ord, mening och skiljetecken, användningen av versal i början av en mening och i namn och de övar rättstavning med hjälp av läsning och övningar som utvecklar den fonologiska medvetenheten. - Diktamen - ng-ljud, dubbelkonsonant, tj, sj, ä-e, u-å-o - ändamålsenlig tangentbordsskrivning 	K1, K4, K5
Att förstå språk, litteratur och kultur		
M12	<ul style="list-style-type: none"> - Elevernas språkliga medvetenhet stärks genom att de laborerar med talat språk och grundläggande språkliga begrepp samt läser och lyssnar till skrivna texter, såsom litteratur och kultur för barn. - Iaktta det talade språket och reflektera hur språkanvändningen påverkar omgivningen - Lek med språket genom rim och ramsor, dikter - skillnad mellan talat och skrivet språk 	K2, K4, K7
M13	<ul style="list-style-type: none"> - Eleverna läser, lyssnar till, diskuterar och bearbetar många olika slag av texter såsom sagor, 	K2, K3, K4

M14	berättelser, dikter, serier och annan litteratur i flera olika medier. Tillsammans bekantar sig eleverna med biblioteket och hur det används. - Regelbundna besök till skolans närbibliotek - Skolan har ett eget bibliotek där eleverna har möjlighet att låna böcker 3 gånger i veckan - Eleverna får bekanta sig med kulturutbudet för barn i närområdet, t.ex. besök till museum, teater - Ta del av olika kultur- och högtidstraditioner - Lucia, svenska dagen, självständighetsdag - Samarbeta över språkgränserna	K2, K4, K7
-----	---	------------

13.4.2 Det andra inhemska språket

De ger underlag för att forma en flerspråkig och mångkulturell identitet och värdesätta den. I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Språkundervisningen ger goda möjligheter till glädje, lek och kreativitet.

Undervisningen i det andra inhemska språket är en del av språkpedagogiken och fostran till språkmedvetenhet. Den ska väcka elevernas intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen och uppmuntra dem att kommunicera i autentiska språkmiljöer. Eleverna ska lära sig värdesätta andra språk, människorna som talar dem och olika kulturer. Jämställdheten i språkval och språkstudier förstärks genom att man på varierande och intressanta sätt informerar om valmöjligheter i språken, genom att man uppmuntrar eleverna att oberoende av kön fatta beslut om språkval utgående från sina individuella intressen, genom att man behandlar teman mångsidigt och ur olika synvinklar och genom att man använder omväxlande och praktiska arbetsmetoder.

Studierna i det andra inhemska språket ska förbereda eleverna för planmässigt och kreativt arbete i olika sammansättningar. Eleverna och elevgrupperna ska också ges möjligheter att bilda nätverk och kommunicera med finskspråkiga elever och grupper. Digitala verktyg erbjuder en naturlig möjlighet att genomföra språkundervisningen i autentiska situationer och utifrån elevernas kommunikationsbehov. Undervisningen ska också ge färdigheter som främjar delaktighet och aktiv påverkan.

Undervisningen ska stärka elevernas tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem. Eleverna ska ges möjlighet att studera i egen takt och vid behov få stöd för sitt lärande. Undervisningen ska ordnas så att också elever som avancerar snabbare eller kan språket sedan tidigare kan göra framsteg.

Språkundervisningen ska utveckla multilitteracitet och ta upp olika texter. Texterna ska väljas med hänsyn till barnens och de ungas intressen. Undervisningen ska också bygga broar mellan olika språk och med de språk som eleverna använder på fritiden. Eleverna ska uppmuntras att söka information på de språk som de behärskar.

Mål för undervisningen i A-lärokursen i finska i årskurs 1–2

Studierna i det första främmande språket eller det andra inhemska språket inleds oftast i årskurs 3. Undervisningen i A-lärokursen kan dock påbörjas redan före årskurs 3.

I det fallet följs grunderna för läroplanen för A-lärokursen med hänsyn till elevernas ålder.

Redan innan undervisningen i A-lärokursen inleds kan eleverna preliminärt stifta bekantskap med finska, i första hand genom hörförståelse. Sådan verksamhet kallas ofta för språkdusch. Eleverna lär sig grunderna i språket samtidigt som de sjunger, leker, spelar och rör på sig. Innehållet väljs tillsammans med eleverna utifrån elevernas intressen. Undervisningen kan genomföras i samband med andra lektioner, som en del av den helhetsskapande undervisningen och de mångvetenskapliga lärområdena eller under särskilda lektioner eller undervisningspass. Språkdusch kan också ordnas i högre årskurser.

Mål för undervisningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 1–2

Studierna i det första främmande språket eller det andra inhemska språket inleds oftast i årskurs 3. Undervisningen i den modersmålsinriktade lärokursen kan dock påbörjas redan före årskurs 3. I det fallet följs grunderna för läroplanen för den modersmålsinriktade lärokursen med hänsyn till elevernas ålder.

Redan innan undervisningen i den modersmålsinriktade lärokursen inleds i åk 3 kan eleverna stifta bekantskap med finska texter av olika slag. Eleverna utvecklar sitt språk och sitt kunnande i finska samtidigt som de sjunger, leker, spelar och rör på sig. Innehållet väljs tillsammans med eleverna utifrån deras intressen. Undervisningen kan genomföras i samband med andra lektioner, som en del av den helhetsskapande undervisningen och de mångvetenskapliga lärområdena eller under särskilda lektioner eller undervisningspass. I den modersmålsinriktade lärokursen ges de tvåspråkiga eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sig i finska språkets och den finska kulturens särdrag.

I LOJO

Mål för undervisningen i A-lärokursen i finska

Årskurs 2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M1, M5, M7, M9, M11	Tema: - hälsningsfraser - föremål och färger - familjen - hus och hem - räkneord - mat - kläder	K1, K2, K3, K4, K5, K7

	- skolord - barnsånger	
--	---------------------------	--

Mål för undervisningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Årskurs 2

<i>Mål för undervisningen</i>	<i>Innehåll som anknyter till målen</i>	<i>Kompetens som målet anknyter till</i>
M3, M4, M7, M9	Tema: - jag - familjen - hemmet - närmiljön - slakten - skolan - barnsånger	K1, K2, K4, K7

13.4.4 Matematik

Uppdraget i undervisningen i matematik är att utveckla ett logiskt, exakt och kreativt matematisk tänkande hos eleverna. Undervisningen ska lägga grund för förståelsen av matematiska begrepp och strukturer samt utveckla elevernas förmåga att behandla information och lösa problem. På grund av matematikens kumulativa natur ska undervisningen framskrida systematiskt. Konkreta och laborativa inslag är centrala i undervisningen och studierna i matematik. Lärandet stöds med hjälp av informations- och kommunikationsteknik.

Undervisningen i matematik ska stödja eleverna att utveckla en positiv attityd till matematik och en positiv bild av sig själva som elever i matematik. Den ska också utveckla elevernas förmåga att kommunicera, interagera och samarbeta. Undervisningen i matematik ska vara målinriktad och långsiktig och stödja eleverna att själva ta ansvar för sitt lärande.

Undervisningen ska handleda eleverna att förstå nyttan av matematik i sitt eget liv och i ett bredare samhällsperspektiv. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att använda och tillämpa matematik på ett mångsidigt sätt.

I årskurserna 1–2 ska eleverna i undervisningen i matematik erbjudas mångsidiga upplevelser för att tillägna sig matematiska begrepp och strukturer. Olika sinnen ska utnyttjas i undervisningen. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att uttrycka matematiska tankar med konkreta hjälpmedel, muntligt, skriftligt och genom att rita och tolka bilder. Undervisningen i matematik ska lägga en stabil grund för förståelse av talbegreppet och tiosystemet samt för räknefärdigheter.

Mål för undervisningen i matematik i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Betydelse, värderingar och attityder		
M1 stödja elevens iver och intresse för matematik samt utvecklingen av en positiv självbild och ett gott självförtroende	I1–I4	K1, K3, K5
Arbetsfärdigheter		
M2 handleda eleven att utveckla färdigheten att göra matematiska observationer samt tolka och utnyttja dem i olika situationer	I1–I4	K4
M3 uppmuntra eleven att framföra sina lösningar och slutledningar med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg	I1–I4	K2, K4, K5
M4 handleda eleven att utveckla förmågan att dra slutsatser och lösa problem	I1–I4	K1, K4, K6
Begreppsliga och ämnesspecifika mål		
M5 handleda eleven att förstå matematiska begrepp och beteckningar	I1–I4	K1, K4
M6 stödja eleven att utveckla förståelsen av talbegreppet och principen för tiosystemet	I2	K1, K4
M7 introducera eleven i principerna för de grundläggande räkneoperationerna och deras egenskaper	I2	K1, K4
M8 handleda eleven att utveckla flytande grundläggande räknefärdigheter med naturliga tal samt att använda olika huvudräkningsstrategier	I2	K1, K4
M9 introducera eleven i geometriska former och handleda eleven att uppfatta deras egenskaper	I3	K1, K4, K5
M10 handleda eleven att förstå principen för mätning	I3	K1, K4
M11 introducera eleven i tabeller och diagram	I4	K4, K5
M12 lära eleven att skapa stegvisa instruktioner och att följa	I1	K1, K2, K4, K5

Centralt innehåll som anknyter till målen för matematik i årskurs 1–2

I1 Matematiskt tänkande: Eleverna erbjuds möjligheter att finna likheter, skillnader och mönster. De jämför, klassificerar och ordnar samt observerar samband mellan orsak och verkan. De övar sig att se matematiska situationer ur olika perspektiv. Eleverna får kunskap om programmeringens grunder genom att skapa stegvisa instruktioner som också testas.

I2 Tal och räkneoperationer: I räkneoperationerna används naturliga tal. Målet är att eleverna behärskar sambandet mellan antal, talnamn och sifferbeteckning. Eleverna breddar sin förståelse av tal genom att räkna, observera och uppskatta antal. Förmågan att se talföljder, att jämföra och ordna tal övas. Eleverna undersöker egenskaper hos tal, såsom jämna tal, multiplar och halvering samt lär sig uppdelningarna av talen 1–10.

Eleverna handleds att använda tal på ett ändamålsenligt sätt i olika situationer: uttrycka antal, ordningsföljd och mätresultat samt använda talen i räkneoperationer.

Eleverna utforskar principen för tiosystemet med hjälp av konkreta modeller.

Elevernas kunskaper i addition och subtraktion utvecklas först inom talområdet 0–20 och sedan inom talområdet 0–100. Man övar olika huvudräkningsstrategier för att utveckla elevernas räknefärdigheter. Addition och subtraktion konkretiseras med hjälp av tillämpningar i olika situationer. Eleverna lär sig att utnyttja principerna för kommutativitet och associativitet i addition.

Eleverna handleds med hjälp av konkreta exempel att förstå begreppet multiplikation och lär sig multiplikationstabellerna för talen 1–5 och 10. Grunden för förståelse av division och sambandet mellan multiplikation och division läggs. Man utnyttjar kommutativitet vid multiplikation och introduceras i associativitet vid multiplikation.

Grunden för begreppet bråk läggs genom att dela det hela i lika stora delar.

I3 Geometri och mätning: Elevernas förmåga att uppfatta den tredimensionella omgivningen och plangeometrin i den utvecklas. Eleverna övar sig att använda riktning- och lägesbegrepp.

Kroppar och plana figurer studeras tillsammans. Eleverna övar sig att känna igen, bygga och rita. De handleds att hitta och nämna egenskaper som också utgör grund för klassificering av kroppar och plana figurer.

Eleverna övar och handleds att inse mätningens principer. Man behandlar storheterna längd, massa, volym och tid och övar sig att använda motsvarande måttenheter. De centrala måttenheterna är meter och centimeter, kilogram och gram samt liter och deciliter. Eleverna övar klockslag och tidsenheter.

I4 Informationsbehandling och statistik: Eleverna lär sig samla och registrera information om intressanta ämnesområden. De utarbetar och tolkar enkla tabeller och stapeldiagram.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i matematik i årskurs 1–2

Undervisningen ska utgå från bekanta ämnen och problem som intresserar eleverna. Målet är att skapa en lärmiljö där eleverna studerar matematik aktivt och med olika hjälpmedel. Varierande arbetssätt används i undervisningen. Eleverna får vänja sig vid att arbeta såväl självständigt som

tillsammans med andra. Pedagogiskt ledda lekar och spel är ett viktigt arbetssätt. Digitala verktyg används i undervisningen och studierna.

Handledning, differentiering och stöd i matematik i årskurs 1–2

Vid skolstarten ska man klargöra vad eleverna redan kan och vilka skillnader det finns i deras kunskaper. Eftersom matematik är ett kumulativt läroämne, är det nödvändigt att behärska grundläggande matematiska begrepp och färdigheter för att kunna lära sig nya saker. Eleverna ska erbjudas stöd både för att komplettera bristfälliga kunskaper och färdigheter och för att tillägna sig nytt innehåll. Man ska reservera tillräckligt mycket tid och stödja lärandet systematiskt för att utveckla matematiklärandet och elevernas förmåga att ta till sig ny kunskap. Utvecklingen av elevernas kunskaper och färdigheter i matematik ska följas upp kontinuerligt. Stödet ska ge dem möjlighet att utveckla sina färdigheter och samtidigt känna glädje över att lära sig och att kunna. Eleverna ska erbjudas lämpliga hjälpmedel som stöd för lärandet samt möjligheter att själva komma till insikt och förstå. Eleverna ska ges möjlighet att öva tillräckligt.

Elever som behöver mera utmaningar ska erbjudas möjlighet att fördjupa förståelsen för innehållet i årskurserna 1–2. Uppgifterna kan till exempel omfatta egenskaperna hos naturliga tal, olika talföljder, geometri, kreativ problemlösning och mera krävande tillämpningar av grundläggande räkneoperationer.

Bedömning av elevens lärande i matematik i årskurs 1–2

Under läsåret är den huvudsakliga uppgiften för bedömningen av lärandet att stödja och främja elevernas matematiska tänkande och kunskapsutveckling inom alla målområden. Bedömningen av matematiklärandet och responsen ska vara uppmuntrande. Eleverna ska spöras att utnyttja sina styrkor och att träna de färdigheter som behöver utvecklas. Eleverna handleds att själva iakttä hur deras eget lärande framskrider.

Elevernas kunskapsnivå och förståelse av matematik kan utredas med hjälp av samtal, konkreta hjälpmedel, figurer eller skriftliga alster. De ska ha möjlighet att visa sina framsteg på olika sätt. Det är viktigt att vid sidan av korrekta lösningar även beakta på vilket sätt och hur obehindrat eleven räknar.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i matematik är följande

- framsteg i förståelsen av talbegreppet och talföljder
- framsteg i förståelsen av tiosystemet
- framsteg i hur obehindrat eleven räknar
- framsteg i förmågan att klassificera kroppar och figurer
- framsteg i förmågan att använda matematik vid problemlösning.

I LOJO

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN I MATEMATIK I ÅRSKURS

1–2	
Årskurs 1	Årskurs 2
Betydelse, värderingar och attityder	

<i>K1 Förmåga att tänka och lära sig</i> <i>K3 Vardagskompetens</i> <i>K5 Digital kompetens</i>	
M1 stödja elevens iver och intresse för matematik samt utvecklingen av en positiv självbild och ett gott självförtroende samt att arbeta såväl på egen hand som i grupp	
Arbetsfärdigheter <i>K2 Kulturell och kommunikativ kompetens</i> <i>K4 Multilitteracitet</i> <i>K5 Digital kompetens</i> <i>K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap</i>	
M2 handleda eleven att utveckla sina färdigheter att göra matematiska observationer (K4)	M2 handleda eleven att utveckla färdigheten att göra matematiska observationer samt tolka och utnyttja dem i olika situationer (K4)
M3 introducera eleven i att framföra sina lösningar och slutledningar (K2, 4, 5)	M3 uppmuntra eleven att framföra sina lösningar och slutledningar med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg (K2, 4, 5)
M4 sporra eleven att öva sina slutlednings- och problemlösningsfärdigheter (K1, 4, 6)	M4 handleda eleven att utveckla förmågan att dra slutsatser och lösa problem (K1, 4, 6)
Begreppsliga och ämnesspecifika mål <i>K1 Förmåga att tänka och lära sig</i> <i>K2 Kulturell och kommunikativ kompetens</i> <i>K4 Multilitteracitet</i> <i>K5 Digital kompetens</i>	
M5 eleven handleds att bekanta sig med matematiska begrepp och symboler (K1, 4)	M5 handleda eleven att förstå matematiska begrepp och beteckningar (K1, 4)
M6 introducera eleven i talbegreppet och tiosystemet (K1, 4)	M6 stödja eleven att utveckla förståelsen av talbegreppet och principen för tiosystemet (K1, 4)
M7 göra eleven förtrogen med principerna för de grundläggande räkneoperationerna och deras egenskaper (K1, 4)	M7 göra eleven förtrogen med principerna för de grundläggande räkneoperationerna och deras egenskaper (K1, 4)
M8 handleda eleven att utveckla flytande grundläggande räknefärdigheter med naturliga tal samt att använda olika huvudräkningsstrategier (K1, 4)	M8 handleda eleven att utveckla flytande grundläggande räknefärdigheter med naturliga tal samt att använda olika huvudräkningsstrategier (K1, 4)
M9 introducera eleven i geometriska former (K1, 4, 5)	M9 handleda eleven att uppfatta geometriska formers egenskaper (K1, 4, 5)
M10 introducera eleven i principerna för mätning (K1, 4)	M10 handleda eleven att förstå principen för mätning (K1, 4)
M11 introducera eleven i tabeller och diagram (K4, 5)	M11 introducera eleven i tabeller och diagram (K4, 5)
M12 introducera eleven i stegvisa instruktioner (K1, 2, 4, 5)	M12 lära eleven att skapa stegvisa instruktioner och att följa dem (K1, 2, 4, 5)

Innehåll	
Årskurs 1	Årskurs 2
Betydelse, värderingar och attityder (M1)	
Ingår i alla innehåll	
Arbetsfärdigheter (M2–M4)	
Matematiskt tänkande	
<ul style="list-style-type: none"> • Eleven övar att presentera, beskriva, jämföra, klassificera och ordna konkreta föremål och egenskaper. • Eleven lär sig att iaktta förändringar mellan två tillstånd samt undersöka olika händelseförlopp. • Eleven lär sig begreppen högre än, lägre än, längre än och kortare än. • Eleven övar att göra regelbundna följder med konkreta medel, ljud och rörelse samt genom att rita. • Eleven övar att undersöka olika alternativ med konkreta medel. • Eleven övar att berätta om och presentera olika situationer och händelseförlopp med överenskomna symboler. • Eleven introduceras i programmeringens grunder om möjligt, till exempel med hjälp av litteratur, elektroniska applikationer och spel. • Eleven utarbetar enkla stegvisa instruktioner för att uppnå en överenskommen funktion eller överenskommet mål. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven övar att jämföra mängders storlekar genom att använda begreppen mera, mindre, mest, minst, lika mycket, mycket, lite. • Eleven lär sig skriva och använda jämförande symboler $< = >$. • Eleven lär sig att känna igen olika sätt att presentera tal (addition, subtraktion, multiplikation, division och kombinationer av dessa), eleven lär sig presentera tal med hjälp av dessa samt använda de olika formerna på ett ändamålsenligt sätt. • Eleven övar sig att ge och följa enkla instruktioner. • Eleven introduceras i programmeringens grunder om möjligt med hjälp av elektroniska applikationer och spel. • Eleven utarbetar enkla stegvisa instruktioner för att uppnå en överenskommen funktion eller överenskommet mål.
Begreppsliga och ämnesspecifika mål (M5–12)	
Tal och räkneoperationer (M5–8)	
Talområdet 0–20	Talområdet 0–100
<ul style="list-style-type: none"> • Eleven introduceras i talens egenskaper via aktiviteter och med hjälp av konkreta hjälpmedel. • Eleven lär sig sifferbeteckningens former, förhållandet ett till ett, sambandet mellan antal och sifferbeteckning och räkna mängder med hjälp av subtraktion och addition. • Eleven övar talföljden 0–20 fram- och baklänges i olika stora steg. • Eleven undersöker talföljden 0–20 och lär sig använda talföljden. • Eleven övar att läsa och skriva talföljden 0–20. • Eleven övar att jämföra talen 0–20 (1 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven övar talföljden 0–100 fram- och baklänges i olika stora steg. • Eleven övar talföljden genom repetition och via aktiviteter och genom rörelse. • Eleven tolkar talens egenskaper (jämna tal, multipler, halvering) och övar att bedöma mängder (tal som mängd och måttetal, helt tiotal som är mindre och större än talet, platsvärde i tiobassystemet). • Eleven övar att läsa och skriva talföljden 0–100. • Eleven övar att jämföra talens storlek.

<p>större, 1 mindre) och ordna talen i stigande ordning.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven introduceras i ordningstal. • Eleven övar uppdelning av talen 0–10 grundligt med hjälp av olika hjälpmedel och via aktiviteter. 	
Grundläggande räkneoperationer (M5–8)	
<p>Eleverna övar addition och subtraktion i talområdet 0–20.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De utnyttjar analogier, dubbelpar och närliggande aritmetiska kombinationer. • Eleverna lär sig att dela upp tal vid tiotalsövergångar och addera till tio. • Eleverna övar att tillämpa addition (förändring, summa, jämförelse). • Eleverna övar att tillämpa subtraktion (förändring, del av summan, jämförelse när man känner till skillnaden och när man inte känner till skillnaden). • Eleverna övar med hjälp av aktiviteter, lekar och konkreta hjälpmedel att förstå kommutativitet vid addition och sambandet mellan addition och subtraktion. 	<p>Elevernas kunskaper i addition och subtraktion utvecklas inom talområdet 0–100.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kommutativitet vid addition • associativitet vid addition • Eleverna lär sig att förstå hur ändringar av talen (termer, faktorer, nämnare och täljare) påverkar summan, differensen, produkten och kvoten. • dubbelt • tiotalsövergång • Eleverna övar att använda analogier. <p>Eleverna övar sig att förstå, identifiera och presentera olika situationer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • addition, summa och jämförelse vid addition • subtraktion, differens och jämförelse vid subtraktion <p>Eleverna övar multiplikationstabellerna 1–5 och 10.</p> <ul style="list-style-type: none"> • produkt vid multiplikation, multipler, faktorernas kommutativitet • Eleverna övar att förstå multiplikation med två, tre, fyra, fem och tio på ett konkret sätt. • sambandet mellan multiplikation och division (grunden för division läggs) <p>Eleverna bekantar sig med division</p> <ul style="list-style-type: none"> • innehålls- och delningsdivision • Eleverna bekantar sig med bråktal genom att övar dela fenomen som ingår i elevernas erfarenhetsvärld.
Geometri (M9)	
<ul style="list-style-type: none"> • Med hjälp av konkreta övningar lär sig eleverna höger och vänster. • Eleverna lär sig att iaktta kroppars och figurers geometriska egenskaper på olika konkreta sätt. • Eleverna lär sig med hjälp av konkreta övningar och hjälpmedel att jämföra geometriska egenskaper. • Eleverna övar att klassificera och gruppera olika fenomen och föremål. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverna övar de vanligaste riktning- och förhållandebegreppen: uppe, nere, framför, bakom, i mitten av, mellan, framåt, bakåt. • Eleverna gör enkla förminskningar och förstoringar. • Eleverna lär sig att iaktta kroppars och figurers geometriska egenskaper på olika konkreta sätt. Eleverna klassificeras dem enligt egenskaper.
<ul style="list-style-type: none"> • Eleverna övar att bygga tvådimensionellt med hjälp av modell. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Eleverna övar att bygga tredimensionellt med hjälp av modell samt bild. • Eleverna gör enkla speglingar. 	
Mätning (M10–11)	
<ul style="list-style-type: none"> • Eleverna bekantar sig med principerna för mätning med hjälp av konkreta övningar (längd, massa, volym). • Eleverna bekantar sig med pengars värde och olika pengabelopp inom talområdet 0–20. • Eleverna lär sig de vanligaste tidsbegreppen igår, idag, imorgon, snart • Eleverna lär sig veckodagarna. • Eleverna övar klockslagen jämn timme och halvtimme. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverna bekantar sig med pengars värde och olika pengabelopp inom talområdet 0–100. • Eleverna mäter och lär sig mätningsbegreppen centimeter, meter, liter, deciliter. • Eleverna bekantar sig med begreppen kilogram och gram. • Eleverna lär sig årstiderna och månaderna. • Eleverna repeterar klockslagen jämn timme och halvtimme. • Eleverna lär sig kvart före och efter och 1 h = 60 min. • Eleverna övar klockslag ("om x", "för x sedan")
Informationsbehandling och statistik (M11–12)	
<ul style="list-style-type: none"> • Eleverna övar att samla och spara information om intressanta ämnen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverna övar konkret att undersöka antalet olika alternativ. Eleverna söker svar på följande frågor: Hur många olika? På hur många sätt? • Utifrån klassificeringen upprättas stapeldiagram och tabeller som eleverna undersöker tillsammans. • Eleverna upprättar tabeller och diagram över fenomen som gäller elevernas erfarenhetsvärld.

13.4.5 Omgivningslära

I läroämnet omgivningslära integreras ämnesområdena biologi, geografi, fysik, kemi och hälsokunskap. Undervisningen ska omfatta perspektivet för hållbar utveckling. I omgivningslära förenas såväl naturvetenskapliga som humanvetenskapliga perspektiv. I omgivningsläran ska eleverna ses som en del av den omgivning de lever i. Utgångspunkten är respekt för naturen och ett människovärdigt liv i enlighet med de mänskliga rättigheterna.

Undervisningen ska stödja eleven att utveckla sitt förhållande till miljön och sin världsbild samt att växa som människa. Målet för undervisningen i omgivningslära är att eleverna lär känna och förstå naturen och den byggda miljön, fenomen som förekommer i dem, sig själva och andra människor samt betydelsen av hälsa och välbefinnande. Omgivningslärans tvärvetenskapliga karaktär förutsätter att eleverna lär sig att söka, bearbeta, producera, presentera, bedöma och värdera information i olika situationer. Undervisningen ska vila på vetenskaplig grund^[7] och eleverna ska utveckla kritiskt tänkande. De ekologiska, kulturella, sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbar utveckling ska beaktas i undervisningen i omgivningslära. Det centrala målet för omgivningsläran är att handleda eleverna att förstå hur människans val påverkar livet och miljön i dag och i framtiden.

Omgivningsläran ska lägga grund för kunskaper inom de olika ämnesområdena i omgivningslära. Målet är att förstå deras betydelse för miljön, tekniken, det vardagliga livet, människan och mänsklig verksamhet. Inom biologi är det centralt att eleverna lär känna och förstå naturmiljön, människan, livet och dess utveckling samt villkoren för liv på jorden. Inom geografi är det viktigt att

eleverna undersöker sin egen närmiljö och förstår olika områden i världen, fenomen som förekommer i dem och hur livet ser ut för de människor som bor i områdena. Inom fysik är det viktigt att stödja eleverna att förstå naturens grundstrukturer och fenomen och att förklara dessa fenomen även med hjälp av information baserad på egna undersökningar. Inom kemi är det centralt att iaktta olika ämnen i vår omgivning. Man ska undersöka, beskriva och förklara ämnens egenskaper, deras sammansättning samt omvandlingar som de genomgår. Inom hälsokunskap är det viktigt att eleverna lär sig att förstå de faktorer som stödjer och skyddar hälsan i vår omgivning och i mänsklig verksamhet samt att främja kunskaper som stödjer hälsa, välbefinnande, trygghet och säkerhet.

Målet med undervisningen är att väcka och fördjupa elevernas intresse för de olika ämnesområdena i omgivningslära. Likvärdighet och jämlikhet främjas genom att varje elev erbjuds möjligheter att mångsidigt bekanta sig med omgivningslärans samtliga vetenskapsområden och med den teknik och de utbildningsmöjligheter som finns på området.

I årskurserna 1–2 planeras undervisningen i omgivningslära som helheter där man granskar elevernas egen omgivning samt eleverna och deras aktiviteter som en del av omgivningen. Genom uppgifter där man på ett lekfullt sätt löser problem och gör undersökningar väcks elevernas nyfikenhet och intresse för olika fenomen i omgivningen Dessutom får eleven öva sig att strukturera och benämna omgivningen samt företeelser som anknyter till det egna välbefinnandet och den egna tryggheten och säkerheten.

Mål för undervisningen i omgivningslära i årskurs 1-2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Mångsidig kompetens
Betydelse, värderingar och attityder		
M1 ge eleven möjligheter att ge utlopp för sin naturliga nyfikenhet och hjälpa eleven att inse att innehållet i omgivningsläran är viktigt för hen	I1–I6	
M2 uppmuntra eleven att glädjas över sitt lärande i omgivningsläran, de egna kunskaperna och nya utmaningar samt att öva sig att arbeta långsiktigt	I1–I6	K1, K6
M3 stödja eleven att utveckla känsla för miljön och handleda eleven att agera på ett hållbart sätt i närmiljön och i skolan	I1–I6	K3, K7
Undersöknings- och arbetsfärdigheter		
M4 handleda eleven att undersöka, röra sig och göra utflykter i sin närmiljö	I2–I4, I6	K3
M5 uppmuntra eleven att undra och ställa frågor samt använda gemensamma reflektioner som utgångspunkt för små undersökningar och andra aktiviteter	I1–I6	K1, K7

M6 handleda eleven att göra iakttagelser och experiment i skolan och närmiljön med hjälp av olika sinnen och enkla undersökningsredskap samt att presentera sina resultat på olika sätt	I1–I6	K1, K4
M7 handleda eleven att mångsidigt beskriva, jämföra och klassificera organismer, livsmiljöer, fenomen, material och situationer samt namnge dessa	I1–I6	K1, K4
M8 vägleda eleven att agera på ett tryggt och säkert sätt, följa givna anvisningar och förstå motiveringarna för dem	I1–I6	K3
M9 handleda eleven att på ett mångsidigt sätt bekanta sig med vardagsteknik samt uppmuntra eleverna att tillsammans pröva, upptäcka, bygga och skapa nytt	I2, I4, I6	K3 K1
M10 handleda eleven att träna sin förmåga att arbeta i grupp och sina emotionella färdigheter samt att stärka respekten för sig själv och andra	I1–I6	K2, K3
M11 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att söka information samt för att dokumentera och presentera observationer	I1–I6	K5, K4
Kunskap och förståelse		
M12 handleda eleven att strukturera omgivningen, den mänskliga verksamheten och fenomen som förekommer i den med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära	I1–I6	K1
M13 hjälpa eleven att förstå enkla bilder, modeller och kartor som beskriver omgivningen	I1–I6	K4, K1
M14 uppmuntra eleven att uttrycka sig och öva sig att motivera sina åsikter	I1–I6	K2, K4
M15 handleda eleven att reflektera över faktorer som främjar växande och utveckling, hälsa och välbefinnande samt de grundläggande förutsättningarna för liv	I1, I5	K3

Centralt innehåll som anknyter till målen för omgivningslära i årskurs 1–2

Innehållet väljs så att det stödjer målen och utnyttjar de lokala möjligheter som finns. Innehållet formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att växa och utvecklas: Innehållet väljs så att eleverna får en uppfattning om människokroppens olika delar och livsfunktioner samt om livets gång och den egna åldersgruppens växande och utveckling i huvuddrag. Eleverna får träna sina emotionella

färdigheter och att främja psykiskt välbefinnande, som att respektera sig själva och andra, i enlighet med åldern.

12 Livet hemma och i skolan: Innehållet och uppgifterna väljs så att de anknyter till livet hemma och i skolan. Lärmiljöerna iakttas ur säkerhetsperspektiv. Eleverna får öva att röra sig på ett säkert sätt i närmiljön och i trafiken. De fördjupar sig i säkerhetsfärdigheter och -anvisningar och motiveringarna till att dessa behövs. Begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära används för att beskriva fenomen, teknik och vardagliga situationer, till exempel att klä sig enligt väderlek. Eleverna får öva sig att samarbeta och att arbeta i olika grupper. Dessutom får eleverna lära sig hur man beter sig i olika situationer i vardagen, att respektera fysisk integritet, att förhindra mobbning, att klara grundläggande egenvård i vardagen och att söka hjälp.

13 Närmiljön och dess förändringar: Eleverna övar sig att iaktta och undersöka naturen i olika naturmiljöer och byggda miljöer i närheten av skolan. De lär sig att identifiera de vanligaste organismerna och deras livsmiljöer samt objekt i den byggda miljön. Naturens särdrag, fenomen och egenskaper under alla årstider studeras. Miljön och dess fenomen, såsom vädret, beskrivs med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära. Eleverna får skapa en gårdscharta över ett bekant område för att lära sig att förstå idén med kartor.

14 Att undersöka och experimentera: Som innehåll väljs problemlösnings- och undersökningsuppgifter med anknytning till naturen, den byggda miljön, vardagliga fenomen och teknik samt människan och människans verksamhet. Med hjälp av uppgifterna får eleven insikt i de olika faserna av en undersökning. Man experimenterar och hittar tillsammans på alternativ och lösningar till vardagliga problem. Man iakttar rörelse och funderar på orsaker till att en rörelse förändras. Småskaliga experiment och undersökningar görs i närmiljön och genom att odla växter.

15 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv: Eleverna fördjupar sig i de grundläggande förutsättningarna för liv – näring, vatten, luft, värme och omsorg. De får insikt i näringsproduktion och varifrån dricksvattnet kommer. Vardagliga hälsovanor och -färdigheter tränas. Man funderar över vad som gör en människa glad och på gott humör och utvecklar tillsammans dagsrutinerna i skolan med tanke på hälsa, välmående och lärande.

16 Att träna en hållbar livsstil: Innehållet väljs mångsidigt från olika delområden inom hållbar utveckling. Eleverna övar sig att ta hand om sina egna och gemensamma saker. De får lära sig att minska mängden avfall samt att återvinna och sortera avfall. Eleverna får kunskap om den egna hembygden och dess betydelse. Man medverkar i att främja välbefinnandet i den närmaste omgivningen och i skolan. Man funderar på vilken betydelse de egna handlingarna har för en själv, andra människor samt den närmaste omgivningen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i omgivningslära i årskurs 1–2

Utgångspunkten vid valet av arbetssätt och lärmiljöer är elevernas egna erfarenheter av olika företeelser, fenomen och händelser som anknyter till människan, omgivningen, människans aktiviteter och vardag. I valet av lärmiljöer och arbetssätt beaktas funktionalitet, erfarenhets- och upplevelseaspekten, användningen av drama och berättelser samt omgivningslärans tvärvetenskapliga karaktär. Målet är att undersöka fenomen inom omgivningslärans olika ämnesområden i naturliga situationer och miljöer. Som lärmiljöer används förutom skolans lokaler och den egna klassen mångsidigt även den närliggande naturen och den byggda miljön, olika sociala sammanhang och situationer, digitala lärmiljöer samt lokala möjligheter såsom samarbete med naturskolor, museer, företag, medborgarorganisationer samt natur- och vetenskapscentra. Med tanke på målen är det viktigt att eleverna deltar och samverkar i planeringen och genomförandet av enkla undersökningar samt i diskussionen kring olika perspektiv och lösningar.

Genom att eleverna arbetar aktivt med det fenomen, tema eller aktuella problem som studeras stödjer man lärandet enligt omgivningslärans mål.

Handledning, differentiering och stöd i omgivningslära i årskurs 1–2

Med tanke på målen för omgivningsläran är det viktigt att handleda eleverna att mångsidigt använda olika studiesätt. Handledning behövs särskilt för att eleven ska lära sig agera tryggt och ta hänsyn till andra i olika lärmiljöer. I undervisningen och vid valet av arbetssätt beaktas elevernas tidigare kunskaper och färdigheter samt specialbehov i anslutning till utveckling, livssituation och kultur. Eleverna får lära sig att respektera allas rätt till integritet i personliga frågor. Ett undersökande arbetssätt och övningar som förutsätter olika nivåer av tänkande kan stödja differentiering enligt individuella behov. Gemenskap stödjer lärande tillsammans och möjligheten att utnyttja olika styrkor. Handledning och stöd, valet av arbetssätt samt känslan av att lyckas stärker elevens självbild i omgivningsläran. Eleverna ska även ges möjlighet till fördjupning samt lugn och ro.

Bedömning av elevens lärande i omgivningslära i årskurs 1–2

Att dela in lärostoffet i helheter med egna mål och bedömningsgrunder stödjer en mångsidig bedömning. Konstruktiv respons, frågor och konkreta utvecklingsförslag bidrar till att arbetet framskrider. Positiv respons och uppmuntran stärker elevernas motivation och ökar deras intresse för att utforska sin omgivning. Eleverna ska ges möjligheter att visa sina kunskaper och färdigheter på många olika sätt, inte endast skriftligt. I slutet av helheten bedöms hur väl de överenskomna målen uppnåtts. Eleverna ska öva sig att observera sitt eget lärande och sin aktivitet. Elevernas värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala färdigheter, temperament eller andra personliga egenskaper är inte föremål för bedömningen.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i omgivningslära är följande

- framsteg i förmågan att undersöka, agera och röra sig i närmiljön
- framsteg i förmågan att iaktta och observera
- framsteg i förmågan att agera tryggt och säkert
- framsteg i förmågan att arbeta i grupp.

I LOJO

OMGIVNINGSLÄRA I ÅRSKURS 1–2

Betydelse, värderingar och attityder

K1 Förmåga att tänka och lära sig K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

<p>M1 ge eleven möjligheter att ge utlopp för sin naturliga nyfikenhet och hjälpa eleven att inse att innehållet i omgivningsläran är viktigt för hen</p> <p>M2 uppmuntra eleven att glädjas över sitt lärande i omgivningsläran, de egna kunskaperna och nya utmaningar samt att öva sig att arbeta långsiktigt (K1, 6)</p>	<p>M3 stödja eleven att utveckla känsla för miljön och handleda eleven att agera på ett hållbart sätt i närmiljön och i skolan (K3, 7)</p>
<p>Undersöknings- och arbetsfärdigheter</p> <p><i>K1 Förmåga att tänka och lära sig K2 Kulturell och kommunikativ kompetens</i> <i>K3 Vardagskompetens K4 Multilitteracitet K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap</i> <i>K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid</i></p>	
<p>M4 handleda eleven att undersöka, röra sig och göra utflykter i sin närmiljö (K3)</p> <p>M5 uppmuntra eleven att undra och ställa frågor (K1, 7)</p> <p>M6 handleda eleven att göra iakttagelser och experiment i skolan och närmiljön med hjälp av olika sinnen och enkla undersökningsredskap samt att presentera sina resultat på olika sätt (K1, 4)</p> <p>M7 handleda eleven att mångsidigt beskriva, jämföra och klassificera organismer, livsmiljöer, fenomen, material och situationer (K1, 4)</p> <p>M8 vägleda eleven att agera på ett tryggt och säkert sätt, följa givna anvisningar och förstå motiveringarna för dem (K3)</p> <p>M10 handleda eleven att träna sin förmåga att arbeta i grupp och sina emotionella färdigheter samt att stärka respekten för sig själv och andra</p>	<p>M5 uppmuntra eleven att undra och ställa frågor samt använda gemensamma reflektioner som utgångspunkt för små undersökningar och andra aktiviteter (K1, 7)</p> <p>M6 handleda eleven att göra iakttagelser och experiment i skolan och närmiljön med hjälp av olika sinnen och enkla undersökningsredskap samt att presentera sina resultat på olika sätt (K1, 4)</p> <p>M7 handleda eleven att mångsidigt beskriva, jämföra och klassificera organismer, livsmiljöer, fenomen, material och situationer samt namnge dessa (K1, 4)</p> <p>M8 vägleda eleven att agera på ett tryggt och säkert sätt, följa givna anvisningar och förstå motiveringarna för dem (K3)</p> <p>M9 handleda eleven att på ett mångsidigt sätt bekanta sig med vardagsteknik samt uppmuntra eleverna att tillsammans pröva, upptäcka, bygga och skapa nytt (K1, 3)</p> <p>M10 handleda eleven att träna sin förmåga att arbeta i grupp och sina emotionella färdigheter samt att stärka respekten för sig själv och andra</p> <p>M11 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att söka information samt för att dokumentera och presentera observationer</p>

Kunskap och förståelse	
<i>K1 Förmåga att tänka och lära sig</i> <i>K3 Vardagskompetens</i>	<i>K2 Kulturell och kommunikativ kompetens</i> <i>K4 Multilitteracitet</i>
<p>M12 handleda eleven att strukturera omgivningen, den mänskliga verksamheten och fenomen som förekommer i den med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära</p> <p>M13 hjälpa eleven att förstå enkla bilder, modeller och kartor som beskriver omgivningen</p> <p>M14 uppmuntra eleven att uttrycka sig och öva sig att motivera sina åsikter</p> <p>M15 handleda eleven att reflektera över faktorer som främjar växande och utveckling, hälsa och välbefinnande samt de grundläggande förutsättningarna för liv</p>	<p>M12 handleda eleven att strukturera omgivningen, den mänskliga verksamheten och fenomen som förekommer i den med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära</p> <p>M13 hjälpa eleven att förstå enkla bilder, modeller och kartor som beskriver omgivningen</p> <p>M14 uppmuntra eleven att uttrycka sig och öva sig att motivera sina åsikter</p> <p>M15 handleda eleven att reflektera över faktorer som främjar växande och utveckling, hälsa och välbefinnande samt de grundläggande förutsättningarna för liv</p>

INNEHÅLL

Årskurs 1	Årskurs 2
Att växa och utvecklas M1–3, M5–8, M10–13	
<ul style="list-style-type: none"> • människokroppens delar • att känna igen och kontrollera känslor 	<ul style="list-style-type: none"> • människokroppens viktigaste organ och livsfunktioner • livscykeln • växande och utvecklande enligt ålder • övning i emotionella färdigheter och empati • att stärka självkänslan och uppskattningen för medmänniskor
Livet hemma och i skolan M1–14	
<ul style="list-style-type: none"> • säkerhet hemma och på vägen till skolan, att söka hjälp • samarbete enligt gemensamma regler • att öva färdigheter som krävs av skoleleven • att fungera i vardagen • att klä sig enligt vädret 	<ul style="list-style-type: none"> • introduktion i första hjälpen med beaktande av barnens ålder och utvecklingsnivå • ansvarsfullt agerande hemma, i skolan och i samband med hobbyer • beteende i olika vardagssituationer • förebyggande av mobbning och fysisk integritet
Närmiljön och dess förändringar M1–8, M10–14	
<ul style="list-style-type: none"> • den levande och icke-levande naturen • observation av hemmets och skolans närmiljö under de olika årstiderna • att följa vädret • naturmiljön och den av människan bebyggda miljön • hembygden • Finland • rumskartan, gårdskartan 	<ul style="list-style-type: none"> • identifiering av de vanligaste organismerna i närmiljön • växtens delar • karta över hembygden, Finlands karta
Att undersöka och experimentera M1–15	
<ul style="list-style-type: none"> • att öva undersökningens olika skeden enligt ålder 	<ul style="list-style-type: none"> • plantera växter och följa med tillväxten <ul style="list-style-type: none"> ○ undersökningar om naturen, närmiljön,

<ul style="list-style-type: none"> ○ undersökningar om naturen, närmiljön, vardagsfenomen, teknik 	<p>vardagsfenomen med beaktande av de lokala möjligheterna i Lojo och skolans närmiljö</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ undersökningar om teknik, till exempel genom introduktion i ellära
Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv M1–15	
<ul style="list-style-type: none"> • en hälsosam och mångsidig kost, naturen som källa till näring • rent vatten, vattnets tillräcklighet, vattnets egenskaper • luft, värme • omsorg bland människor, djur • delaktighet i en sund och välmående skoldag, glädje i lärandet • årstider 	<ul style="list-style-type: none"> • näringsproduktion; jordbruk • vattnets kretslopp och att hushålla med vattnet • ytvatten, grundvatten; vattenreservoarer i närmiljön • värme, luft • utveckling av delaktighet • introduktion till rymden
Att träna en hållbar livsstil M1–3, M8–10, M15	
<ul style="list-style-type: none"> • avfallssortering • återvinning • att spara 	<ul style="list-style-type: none"> • avfallssortering • återvinning • att spara

13.4.6 Religion

Läroämnets uppdrag är att ge eleverna en bred allmänbildning i religion och livsåskådning. Undervisningen ska göra eleverna förtroga med den religion som studeras och dess mångfald. Eleverna ska få insikt i religiösa och konfessionella traditioner i Finland och i religioner och livsåskådningar på andra håll i världen. Läroämnet ska främja förståelse för förhållandet mellan religion och kultur samt multilitteracitet i fråga om religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska ge mångsidig kunskap om religioner och hjälpa eleverna att förstå diskussioner som gäller religion. Eleverna ska vägledas att tänka kritiskt och att studera religioner och livsåskådningar ur olika perspektiv. I undervisningen behandlas förhållandet mellan religion och kunskap samt språk, symbolik och begrepp som är kännetecknande för religioner. Religionsundervisningen ska ge eleverna beredskap att ta del av den dialog som förs både inom och mellan olika religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska handleda eleverna att respektera livet, människovärdet och det som är heligt för en själv och andra.

Undervisningen ska ge eleverna insikt i etiskt tänkande inom den religion som studeras och inom andra religioner och livsåskådningar, och uppmuntra eleverna att själva fundera över etiska frågor. Undervisningen ska stödja elevens självkännet, självaktning och utveckla elevens livskompetens under hela den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska hjälpa eleven att forma och bedöma sin identitet, sin livsåskådning och sin världsåskådning. Religionsundervisningen ska stödja att eleven utvecklas till en ansvarsfull medlem i sin grupp och i det demokratiska samhället och till en ansvarsfull världsmedborgare.

I **årskurserna 1–2** har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

Mål för undervisningen i religion i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund	I1, I3, I6	K2, K4
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga	I1	K1
M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder	I1	K2, K7
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön	I2	K2, K3, K7
M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor	I1, I3	K2, K6, K7
M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter	I1, I3	K2, K6, K7
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen	I3	K3, K7
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter	I1, I3	K1, K5, K6, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för religion i årskurs 1–2

Innehållet ska väljas så att det stödjer de allmänna målen i läroämnet. Vid valet av innehåll utnyttjas de lokala möjligheterna. Innehållet formas till helheter för olika årskurser. Elevernas erfarenhetsvärld ska beaktas vid valet av innehåll och vid närmare behandling av det.

I1 Förhållandet till den egna religionen: Undervisningen inleds med att eleven bekantar sig med sin egen familj: släkt, historia, religion eller livsåskådning samt olika slags familjer. Det är viktigt att undervisningen tar upp den egna religionens högtider och helger, deras innehåll, innebörd och hur de firas. Undervisningen ska också behandla berättelser, traditioner och seder i den egna religionen. Eleven utforskar den egna religionens centrala begrepp, symboler och mångfald.

12 Religionernas värld: Innehållet väljs utgående från de religioner som förekommer i elevens skola och närmiljö samt dessa religioners viktigaste seder och högtider. Även irreligiositet beaktas i innehållet.

13 Ett gott liv: I undervisningen behandlas livsfrågor som hör ihop med människans födelse och död samt respekt för livet. Centralt innehåll är elevens egna handlingar och konsekvenser av dem, ansvar för andra människor, miljön och naturen samt empati, människovärde och individualitet. Barnets rättigheter och betydelse behandlas inledningsvis. Vid valet av innehåll ska FN:s konvention om barnets rättigheter samt människans holistiska välbefinnande beaktas. Innehållet ska stödja eleven att utveckla emotionella färdigheter.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i religion i årskurs 1–2

I undervisningen ska man sträva efter att skapa ett lugnt, öppet och förtroligt samtalsklimat. Det är viktigt att varje elev får berätta om sina iakttagelser och erfarenheter. Eleverna uppmuntras att lära sig genom samspel, att diskutera och att motivera sina åsikter samt att acceptera olikheter. Det är viktigt att i undervisningen utgå från eleven och respektera elevens upplevelsevärld, i synnerhet när man tar upp etiska frågor. Kreativa, konkreta och upplevelsebaserade metoder, projekt och diskussioner stödjer den holistiska synen på eleven som en social och aktiv person som lär sig genom alla sinnen. Undervisningen kan innehålla individuella eller gemensamma projekt som omfattar flera lärokurser eller överskrider läroämnesgränserna. I undervisningen används digitala verktyg på ett mångsidigt och interaktivt sätt. Berättelser, musik, bildkonst, lek, drama samt gäster och studiebesök används för att ge variation i arbetet och glädje i lärandet.

Handledning, differentiering och stöd i religion i årskurs 1–2

Undervisningen i de olika lärokurserna i religion ska ta hänsyn till elevernas olika behov och bakgrund, såsom språkkunskap och kulturell bakgrund. Centrala begrepp diskuteras och förklaras så att alla elever har möjlighet att förstå dem. Arbetssätten anpassas till barnens ålder. I undervisningen skapas gemensamma situationer som främjar lärande och delaktighet och eleven handleds att stärka sin studiefärdighet och initiativförmåga.

Bedömning av elevens lärande i religion i årskurs 1–2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Mångsidig respons ges i samband med arbetet och gemensamma diskussioner. Responsen ska utveckla elevernas samarbetsförmåga och uppmuntra dem att uttrycka sina tankar. Eleverna ska i undervisningen ges utrymme och uppmuntras att ifrågasätta och ställa frågor samt att motivera sina åsikter och lyssna på andras synpunkter. Mångsidiga arbetssätt ger eleverna möjligheter att visa och själva ge akt på sina framsteg och kunskaper.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på läroprocessen i religion är följande

- framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö
- framsteg i förmågan att arbeta i grupp
- framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

EVANGELISK-LUTHERSK TRO

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen: Undervisningen inleds med att eleven bekantar sig med historier, religioner och livsåskådningar i sin egen familj och släkt. Man uppmärksammar eleverna på att det finns olika slag av familjer. Eleverna bekantar sig med kyrkoårets centrala högtider, jul och påsk och de traditioner och berättelser i Bibeln som är förknippade med dessa. I undervisningen behandlas också livets högtider inom kristendomen, deras innehåll och innebörd. Eleverna undersöker olika sätt, på vilka familjer firar högtider som anknyter till året och livet. Psalmer och musik som anknyter till kyrkoåret och barndomen behandlas i undervisningen. Eleverna bekantar sig med centrala begrepp och symboler inom kristendomen och församlingen. Den kristna gudsbilden och kyrkobyggnaden behandlas i undervisningen.

I2 Religionernas värld: Man bekantar sig med religioner som förekommer i skolan och närmiljön, deras centrala högtider och seder. Också kristendomens mångfald och irreligiositet behandlas.

I3 Ett gott liv: I undervisningen behandlas betydelsen av respekt för livet och för människovärdet samt barnets rättigheter. Man reflekterar över livsfrågor och bekantar sig med det kristna perspektivet på dessa. Centralt innehåll är etisk reflektion, FN:s konvention om barnets rättigheter och Den gyllene regeln. Man reflekterar över frågor som hör samman med elevernas vardag och anknyter dem till bibliska berättelser. Man uppmuntrar eleven att identifiera och uttrycka sina känslor och att leva sig in i andras situation och acceptera olikheter. Eleverna reflekterar över egna handlingar och konsekvenserna av dem samt ansvaret för andra människor, miljön och naturen.

ORTODOX TRO

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen: I undervisningen uppmärksammas olika slags familjer och förhållandet till den ortodoxa kyrkan och andra kyrkor eller livsåskådningar. Man granskar mysterierna som en del av familjens och barnets eget liv. Man behandlar inledningsvis den egna religionens särdrag och centrala begrepp, vokabulär och symboler inom kyrkan samt lär sig om olika gudstjänster. Kyrkan som byggnad studeras. Eleverna bekantar sig med den egna församlingen och det ortodoxa kyrkoårets centrala högtider enligt de kristna årshögtiderna. Man behandlar traditioner, seder och några helgon som är förknippade med dem. Eleven bekantar sig med sitt skyddshelgon.

I2 Religionernas värld: Eleverna lär känna religioner, livsåskådningar och irreligiositet i den egna klassen, skolan och närmiljön i samband med vardagsevenemang och fester i skolan. Det ortodoxa perspektivet beaktas i samband med fester eller kyrkliga evenemang. Man bekantar sig med elevens ortodoxa traditioner ur ett mångkulturellt perspektiv.

I3 Ett gott liv: Vid val av innehåll beaktas läran om frihet och ansvar som hänger ihop med den ortodoxa människosynen samt ett holistiskt välbefinnande. Ansvar för miljön och naturen samt livets unicitet behandlas i undervisningen. Man försöker leva sig in i andra människors situation och funderar över frågor som hör samman med människans liv, såsom omtänksamhet, förlåtelse, ärlighet, omsorg och kärlek i familjen och i skolan. Man klargör vilken betydelse FN:s konvention om barnets rättigheter har för elevens eget liv. Man studerar livet och döden samt etiska frågor med hjälp av Gamla och Nya Testamentets berättelser och exempel ur vardagen.

KATOLSK TRO

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen: Eleven bekantar sig med katolsk tro utgående från den egna familjen. Centrala innehåll är medlemskap i kyrkan, dopet och den heliga mässan, korstecknet, den Heliga Treenigheten, Jesus Kristus och de viktigaste händelserna i hans liv. Eleven bekantar sig med centrala dagliga böner. Man studerar livets uppkomst enligt Bibeln. I undervisningen behandlas Bibeln som helig skrift och kyrkoårets stora högtider. Eleven bekantar sig med den egna församlingen och kyrkobyggnaden samt med Jungfru Maria och några andra helgon.

I2 Religionernas värld: I undervisningen beaktas elevernas bakgrund och de mångkulturella och mångreligiösa inslag den eventuellt innehåller. Eleverna bekantar sig med andra religioner, livsåskådningar och irreligiositet som en del av vardag och fest i den egna klassen, skolan och närmiljön. Man studerar likheter mellan katolska traditioner och andra religioner och livsåskådningar.

I3 Ett gott liv: I undervisningen lär man eleverna att känna igen och att skilja mellan rätt och fel med hjälp av Gamla och Nya Testamentets berättelser. Man funderar över betydelsen av omtänksamhet och ärlighet. Man behandlar människans ansvar för naturen och världen samt granskar detta ansvar som en uppgift som baserar sig på skapelseberättelsen. Man klargör vilken betydelse FN:s konvention om barnets rättigheter har för elevens eget liv. Eleverna bekantar sig med centrala religiösa begrepp såsom syndafallet, att få förlåtelse och förlåta, det egna och gemensamma bästa och de centrala budord som är förknippade med dessa.

ISLAM

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen: Eleven bekantar sig med islam utgående från den egna familjen. Man studerar högtiderna i den islamiska kalendern och traditioner förknippade med människans livscykel. Centralt innehåll i undervisningen är grunderna för den islamiska läran: existensen av en enda Gud, profeterna, de heliga skrifterna, tron på det osynliga. Eleven bekantar

sig med Koranen och den nedtecknade islamiska traditionen och det islamiska samfundet. I undervisningen behandlas olika former av islam, moskéns betydelse för muslimerna och religiösa plikter.

I2 Religionernas värld: Eleverna bekantar sig med religioner som förekommer i skolan och närmiljön och med de heliga byggnader och festtraditioner som är kopplade till dem samt med seder som hör samman med irreligiositet.

I3 Ett gott liv: Vid val av innehåll är elevernas livscykel och livsfrågor som hör samman med den mest centrala. Respekt för livet, människovärdet och barnets rättigheter är centrala innehåll. Man försöker sätta sig in i andra människors situation och bekantar sig med rättigheter och skyldigheter i familjen enligt islam. Man klargör vilken betydelse FN:s konvention om barnets rättigheter har för elevens eget liv. Centralt innehåll i undervisningen är grunderna för ett gott liv inom islam. Dessutom granskas den egna familjens seder och bruk och man diskuterar vikten av att acceptera olikheter.

JUDENDOMEN

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen: Judendomen studeras utgående från den egna familjen. Centralt innehåll i undervisningen är högtider, den judiska kalendern, traditioner förknippade med livscykeln och grunderna för den judiska läran: existensen av en enda Gud, Toran, Tanach och andra betydelsefulla religiösa skrifter och tron på det osynliga. Man studerar den judiska församlingen, olika former av judendom och synagogan som centrum för det judiska livet.

I2 Religionernas värld: Eleverna bekantar sig med religioner, festtraditioner och religiösa byggnader i skolan och närmiljön samt med seder som hör samman med irreligiositet.

I3 Ett gott liv: Frågor som hör samman med elevernas livscykel är det centrala vid val av innehåll. Man reflekterar över livsfrågor och bekantar sig med det judiska perspektivet på dessa. Viktiga frågor är respekt för livet, människovärde och FN:s konvention om barnets rättigheter och att sätta sig in i andras situation. I undervisningen bekantar sig eleven med judendomen i familjelivet och med den egna familjens seder och bruk samt med grunderna för ett gott liv enligt judendomen. Man uppmanar eleven att identifiera och uttrycka sina känslor och att leva sig in i andras situation och acceptera olikheter.

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN I RELIGION I ÅRSKURS 1–2

Årskurs 1	Årskurs 2
<i>K1 Förmåga att tänka och lära sig K3 Vardagskompetens K5 Digital kompetens K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid</i>	
<p>M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att undersöka sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund (K2, 4)</p> <p>M2 vägleda eleven att få insikt i centrala berättelser i religionen i fråga (K1)</p> <p>M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder (K2, 7)</p> <p>M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön (K3, 4, 7)</p> <p>M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor (K2, 6, 7)</p> <p>M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter (K2, 6 7)</p> <p>M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen (K3, 7)</p> <p>M8 ge eleven möjligheter att bekanta sig med att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på olika åsikter (K1, 5, 6, 7)</p>	<p>M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund (K2, 4)</p> <p>M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga (K1)</p> <p>M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder (K2, 7)</p> <p>M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön (K3, 4, 7)</p> <p>M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor (K2, 6, 7)</p> <p>M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter (K2, 6 7)</p> <p>M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen (K3, 7)</p> <p>M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter (K1, 5, 6 7)</p>

INNEHÅLL (ev.lut.) I ÅRSKURS 1–2

Förhållandet till den egna religionen M1–3, M5–6, M8

<ul style="list-style-type: none"> - kyrkoårets centrala högtider: jul och påsk och de traditioner och berättelser i Bibeln som är förknippade med dessa - elevens familj: släkt, historia, religion eller åskådning Man uppmärksammar eleverna på att det finns olika slag av familjer. - familjernas olika sätt att fira högtider som anknyter till året - berättelser i den egna tron, till exempel Den gode herden, Skapelseberättelsen, Den barmhärtige samariten och Den förlorade sonen - psalmer och musik som anknyter till kyrkoåret och barndomen - kyrkobyggnaden 	<ul style="list-style-type: none"> - kyrkoårets centrala högtider: jul och påsk och de traditioner och berättelser i Bibeln som är förknippade med dessa - högtider inom kristendomen, deras innehåll och innebörd (såsom dop, konfirmation, vigsel och begravning) - centrala begrepp och symboler inom kristendomen och församlingen samt religionens mångfald, till exempel introduktion i Bibelns struktur och innehåll - den kristna uppfattningen om Gud - psalmer och musik som anknyter till kyrkoåret och barndomen
Religionernas värld M1, M4	
De viktigaste sederna och högtiderna som förekommer i religionerna i elevens skola och närmiljö, även den kristna trons mångfald och irreligiositet beaktas.	De viktigaste sederna och högtiderna som förekommer i religionerna i elevens skola och närmiljö, även den kristna trons mångfald och irreligiositet beaktas.
Ett gott liv M1, M5–8	
<ul style="list-style-type: none"> - egna handlingar och deras följder - ansvar för andra människor, miljön och naturen - empati, människovärde och individualitet - etisk reflektion - att känna igen och uttrycka sina känslor samt att sätta sig in i andras situation - att acceptera olikheter - att reflektera över frågor som hör samman med elevernas vardag och anknyter dem till bibliska berättelser 	<ul style="list-style-type: none"> - egna handlingar och deras följder - ansvar för andra människor, miljön och naturen - empati, människovärde och individualitet - etisk reflektion - Gyllene regeln - emotionella färdigheter - människovärde och människans holistiska välbefinnande - betydelsen av barnets rättigheter, FN:s konvention om barnets rättigheter - livsfrågor som hör ihop med människans födelse och död samt respekt för livet, det kristna perspektivet på dessa

Ortodox tro

Mål för undervisningen: M1 väcka elevens intresse för	Bedömning: - framsteg i att känna igen och namnge fenomen
---	---

religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund	som rör livsåskådning i sin närmiljö - framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.
Årskurs 1 Elevens intresse för religionsundervisningen väcks. Eleven känner till sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund.	Årskurs 2 Elevens intresse för religionsundervisningen väcks. Eleven känner till sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund.
- jag är ortodox - dop, smörjelse, fadder - den egna familjen, olika familjer - ekumeniska familjer, kristendom i familjen - religioner i den egna skolan, irreligiositet - respekt för andra - eget helgon, himmelska förbedjare, egen namnsdag - änglar, skyddsänglar	- jag som ortodox och medlem av kyrkan, egen identitet - församlingen - olika ortodoxa traditioner - lutherska kyrkan och lutherdom - religioner i den egna skolan och irreligiositet - respekt för andra
Innehåll som anknyter till målet	I1, I3, I6
Mångsidig kompetens som anknyter till målet	K2, K4
Exempel på lärmiljöer och arbetssätt	Eleven berättar om sina observationer och erfarenheter och namnger dem Besök av sakkunniga från församlingarna och besök till församlingarna.
Mål för undervisningen: M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga	Bedömning: - framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö - framsteg i förmågan att arbeta i grupp
Årskurs 1 Eleven undersöker Bibeln, de centrala ortodoxa begreppen, berättelserna och symbolerna.	Årskurs 2 De bibliska berättelserna introduceras för eleven. Eleven identifierar de centrala ortodoxa begreppen, berättelser och symboler i sin egen religion.
- Bibeln, kyrkans heliga bok	- Bibeln, evangelierna

<ul style="list-style-type: none"> - korset - kyrkoseder: korstecknet, respekt för ikonerna, ljuset, oljelampan - den Heliga Treenigheten, Gud, Jesus; Guds son; Kristus, den heliga anden - Guds moder - ikoner av Kristus och Guds moder - mysterierna: nattvarden - bibliska berättelser om Guds kärlek och omsorg och uppståndelsen 	<ul style="list-style-type: none"> - berättelser om julen och påsken - församlingen - gudstjänster - välsignande fenomen: mysterier; sakramenten - nattvarden, dop, smörjelse - Herrens bön - kyrkobyggnaden: kyrkans delar och föremål - händelseikoner och helgonikoner
Innehåll som anknyter till målet	I1
Mångsidig kompetens som anknyter till målet	K1
Exempel på lärmiljöer och arbetssätt	Delta i skolgudstjänster, lära känna kyrkobyggnaden via besök och gemensamma projekt
<p>Mål för undervisningen:</p> <p>M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder</p>	<p>Bedömning:</p> <ul style="list-style-type: none"> - framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö - framsteg i förmågan att arbeta i grupp - framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.
<p>Årskurs 1</p> <p>Eleven bekantar sig med de ortodoxa sederna och kyrkoåret. Eleven bekantar sig med högtidernas innehåll och de olika sätten de firas.</p>	<p>Årskurs 2</p> <p>Eleven vet varför man firar de viktigaste ortodoxa högtiderna. Eleven lär känna de ortodoxa traditionerna och sederna.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - uppförande i kyrka, kyrkliga seder - prästen, kantorn, ponomaren - högtidsförberedelser; fasta - bönen är riktad till Gud; att vända sig till Gud: - Herrens bön, kvällsbön - kyrkoåret och introduktion i traditioner, i synnerhet Kristi födelse 	<ul style="list-style-type: none"> - helg och vardag under kyrkoåret - händelseikoner och helgonikoner - kyrkoårets högtider - uppförande i kyrka, kyrkliga seder - den egna helgedomens högtid - gudstjänstförrättare - julfastan och den stora fastan

och uppståndelse - risning	- formell bön, t.ex. Himmelske Konung, Herre, förbarma Dig, Helige Gud, Kristus är uppstånden, Monia vuosia
Innehåll som anknyter till målet	I1
Mångsidig kompetens som anknyter till målet	K2, K7
Exempel på lärmiljöer och arbetssätt	Eleven bekantar sig med risningstraditionen, övar kyrkliga seder vid skolgudstjänsterna, undersöker högtiderna genom ikoner, hymner och berättelser.
Mål för undervisningen: M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön	Bedömning: - framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö - framsteg i förmågan att arbeta i grupp - framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.
Årskurs 1 Eleven vet att det även finns andra religioner än den egna och att det även finns andra världsåskådningar.	Årskurs 2 Eleven lär känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön. Eleven kan nämna vissa likheter och skillnader i den egna och andra religioners seder och högtidstraditioner.
- religioner i den egna klassen och skolan, irreligiositet - högtider som firas i den egna skolan, såväl religiösa som traditionella - respekt för andras och den egna världsåskådningen	- kristendomen och de olika församlingarna - helg och vardag i skolan, profana högtider - religioner i skolans närområde, irreligiositet - olika ortodoxa traditioner
Innehåll som anknyter till målet	I2
Mångsidig kompetens som anknyter till målet	K2, K3, K7
Exempel på lärmiljöer och arbetssätt	Besök och besökare, samarbete i samband med förberedelserna inför skolans högtider och under dem samt i att lära känna andra religioner och världsåskådningar.

<p>Mål för undervisningen:</p> <p>M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor</p>	<p>Bedömning:</p> <ul style="list-style-type: none"> - framsteg i förmågan att arbeta i grupp - framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.
<p>Årskurs 1</p> <p>Eleven sporras att berätta om sina vardagliga erfarenheter. Eleven övar att identifiera och uttrycka sina känslor. Eleven övar att lyssna på andra och respektera deras tankar.</p>	<p>Årskurs 2</p> <p>Eleven sporras att berätta om sina vardagliga erfarenheter. Eleven övar att identifiera och uttrycka sina känslor. Eleven övar att lyssna på andra och respektera deras tankar.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - dela upplevelser - respektera egna och andras åsikter - motivera sina åsikter - namnge känslor och prata om dem 	<ul style="list-style-type: none"> - leva sig in i andras situation - motivera sina åsikter - bygga upp sin identitet: jag som medlem i den ortodoxa kyrkan - namnge känslor och prata om dem
<p>Innehåll som anknyter till målet</p>	<p>I1, I3</p>
<p>Mångsidig kompetens som anknyter till målet</p>	<p>K2, K6, K7</p>
<p>Exempel på lärmiljöer och arbetssätt</p>	<p>Det är viktigt att varje elev får berätta om sina iakttagelser och erfarenheter. Eleverna uppmanas att lära sig genom samspel och att diskutera . Eleverna använder olika praktiska arbetsmetoder.</p>
<p>Mål för undervisningen:</p> <p>M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter</p>	<p>Bedömning:</p> <ul style="list-style-type: none"> - framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö - framsteg i förmågan att arbeta i grupp - framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.
<p>Årskurs 1</p> <p>Eleven övar att leva sig in i andra situation samt strävar efter att respektera andras tankar. Eleven övar att skilja mellan rätt och fel.</p>	<p>Årskurs 2</p> <p>Eleven övar att förstå och respektera olika tankesätt och övertygelser. Eleven bekantar sig med de mänskliga rättigheterna.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - helgon som förebilder, till exempel 	<ul style="list-style-type: none"> - omsorg, omtänksamhet

<p>Sankt Nikolaus – osjälviskhet</p> <ul style="list-style-type: none"> - kärlek - kärlek till nästan - frihet och ansvar för sina handlingar - ärlighet - samvete - olika världsåskådningar som påverkar i elevens närmiljö och i skolgemenskapen - människovärde 	<ul style="list-style-type: none"> - kärlek - kärlek till den nästa - att ge förlåtelse - olika världsåskådningar som påverkar i elevens närmiljö och i skolgemenskapen - mångkulturella ortodoxa traditioner - konventionen om barnets rättigheter i ens eget liv, de mänskliga rättigheterna
<p>Innehåll som anknyter till målet</p>	<p>I1, I3, I6</p>
<p>Mångsidig kompetens som anknyter till målet</p>	<p>K2, K6, K7</p>
<p>Exempel på lärmiljöer och arbetsätt</p>	<p>Etiskt innehåll kan behandlas till exempel via Herrens bön och dubbla kärleksbudet samt med hjälp av bibliska berättelser. Det är viktigt att i undervisningen utgå från eleven och respektera elevens upplevelsevärld.</p>
<p>Mål för undervisningen:</p> <p>M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen</p>	<p>Bedömning:</p> <ul style="list-style-type: none"> - framsteg i förmågan att arbeta i grupp - framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.
<p>Årskurs 1</p> <p>Eleven kan namnge saker som hen kan bära ansvar för i sin vardag. Eleven reflekterar över hur hen kan påverka välfärden i sin omgivning.</p>	<p>Årskurs 2</p> <p>Eleven reflekterar över hur hen kan påverka välfärden i sin omgivning. Eleven kan namnge vissa sätt, på vilka hen ser till omgivningen och naturen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - skapelseberättelsen: liv och död - kyrkoårets början: skapelsens dag: ansvar för naturen - människan som Guds avbild och lik Gud - omsorg, omtänksamhet - ansvar för den egna hälsan - samvete - osjälviskhet - eleven som medlem i den egna familjen och 	<ul style="list-style-type: none"> - välbefinnande, ansvar för den egna hälsan och omgivningen - fasta som möjlighet till goda gärningar - förbön - ett gott liv, t.ex. "När jag var hungrig... gav ni mig mat..." - människans frihet och ansvar - eleven som medlem i den egna familjen och klassgemenskapen

klassgemenskapen	
Innehåll som anknyter till målet	I3
Mångsidig kompetens som anknyter till målet	K3, K7
Exempel på lärmiljöer och arbetssätt	Man studerar livet och döden samt etiska frågor med hjälp av bibliska berättelser och exempel ur vardagen.
Mål för undervisningen: M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter	Bedömning: - framsteg i förmågan att arbeta i grupp - framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.
Årskurs 1 Eleven sporras att berätta om sina egna åsikter. Eleven övar att lyssna på vad andra berättar och ställa frågor. Eleven vet att människor kan vara av olika åsikt i många saker.	Årskurs 2 Eleven sporras att framföra och motivera sina åsikter. Eleven övar att lyssna på vad andra och ställa frågor. Eleven övar att även förstå avvikande åsikter.
- olika personligheter - åsikt - kommunikationsfärdigheter - jag som ortodox och medlem av kyrkan, egen identitet och självkänedom - olika slags familjer	- olika personligheter - åsikter och motiveringar - kommunikationsfärdigheter - jag som ortodox och medlem av kyrkan, egen identitet och självkänedom - olika slags familjer
Innehåll som anknyter till målet	I1, I3
Mångsidig kompetens som anknyter till målet	K1, K5, K6, K7
Exempel på lärmiljöer och arbetssätt	Detta mål ingår i och växer likt en spiral genom nybörjarundervisningen.

13.4.7 Livsåskådningskunskap

Uppdraget för undervisningen i livsåskådningskunskap är att främja elevernas förmåga att sträva efter det goda livet. I livsåskådningskunskapen ses människorna som aktörer som förnyar och skapar sin kultur och som upplever och skapar mening tillsammans och i samverkan med omvärlden. Livsåskådningar, mänskliga sedvanor och deras innebörd anses vara resultat av växelverkan mellan individer, samhällen och kulturarv. I livsåskådningskunskapen betonas människans förmåga att aktivt påverka sina egna tankar och handlingar. Detta gäller även

elevernas studier och lärande. Därför är det viktigt att undervisningen och studierna anpassas efter elevernas tanke- och upplevelsevärld.

Undervisningen i livsåskådningskunskap har som uppdrag att utveckla elevernas förmåga att växa till självständiga, toleranta, ansvarsfulla och omdömesgilla medlemmar i sitt samhälle. Målet är ett fullständigt demokratiskt medborgarskap i en allt mer global och snabbt föränderlig värld. Det förutsätter att undervisningen i livsåskådningskunskap mångsidigt ökar den åskådningsmässiga och kulturella allmänbildningen, utvecklar förmågan att tänka, förmågan att handla etiskt och kritiskt och att lära sig. Att tänka kritiskt innebär inom livsåskådningskunskap att söka orsaker, se sammanhang, ha känsla för situationer och att kunna ändra sitt förhållningssätt. Hit hör också en öppen och reflekterande attityd.

Livsåskådningskunskapen ska stödja utvecklingen av mångsidig kompetens, i synnerhet förmågan att tänka och lära sig, kulturell och kommunikativ kompetens, vardagskompetens och förmågan att delta, påverka och ta ansvar.

I **årskurserna 1–2** ska tyngdpunkten i undervisningen i livsåskådningskunskap ligga på att utveckla elevernas samarbets- och kommunikationsförmåga, uttrycksförmåga samt tänkande och lärande. Genom att vara lyhörd för och respektera elevens tankar och erfarenheter hjälper man eleven att utveckla en sund självkänsla och en positiv självbild.

Mål för undervisningen i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M1 vägleda eleven att lyssna på andra elevers åsikter och tankar	I1–I4	K1, K2, K4
M2 uppmuntra eleven att uttrycka sina egna tankar och känslor på olika sätt	I2	K1, K2, K7
M3 vägleda eleven att värdesätta sina egna och andras tankar	I1	K1, K2, K7
M4 främja elevens förmåga att ställa frågor och framföra motiverade argument	I1–I4	K1, K2, K7
M5 vägleda eleven att uppfatta orsak och verkan samt etiska aspekter i vardagliga situationer	I1–I4	K1, K3, K4
M6 uppmuntra eleven att reflektera över skillnaden mellan rätt och fel samt godhet	I1–I4	K1, K3, K7
M7 handleda eleven att lära känna seder och bruk i närmiljön	I2	K2, K4
M8 handleda eleven att förstå grundläggande faktorer för att människor ska kunna leva tillsammans	I1–I4	K2, K3, K7

M9 vägleda eleven att respektera och uppskatta naturen och sin närmiljö	I4	K3, K5, K7
---	----	------------

Centralt innehåll som anknyter till målen för livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Innehållet väljs så att det stödjer målen och utnyttjar de lokala möjligheter som finns. Innehållet formas till helheter för olika årskurser. Elevernas upplevelsevärld, idéer och tankar beaktas vid valet av innehåll och vid närmare behandling av det.

I1 Att växa till ett gott liv: Eleverna tränar samtalsfärdigheter genom att lära sig lyssna på andra med respekt och genom att öva att uttrycka sig tydligt. De reflekterar tillsammans över betydelsen av gott handlande, rätt och fel och att skilja mellan dem samt på människans godhet. Tillsammans undersöker man vad vänskap innefattar och betyder i barns liv.

I2 Olika sätt att leva: Eleverna reflekterar över frågan "Vem är jag?" och olika sätt att leva och tänka. Tillsammans undersöker man olika livsstilar, särskilt sådana som anknyter till elevens egen hem- och kulturbakgrund.

I3 Grunderna för ett gemensamt liv: Eleverna fördjupar sig i grunderna för att leva tillsammans genom att undersöka till exempel betydelsen av regler, förtroende, ärlighet och uppriktighet i olika vardagliga situationer och miljöer i sitt liv. De stiftar inledningsvis bekantskap med barnets rättigheter och barnets ställning i olika samhällen.

I4 Naturen och en hållbar framtid: Eleverna undersöker olika levnadssätt i världen och reflekterar samtidigt över livets förgänglighet. Tillsammans fördjupar man sig i berättelser om världens uppkomst. Eleverna undersöker sin egen närmiljö och granskar hur de egna valen och handlingarna påverkar miljön. Eleverna försöker hitta betydelsefulla upplevelser som hör samman med naturen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Vid valet av arbetssätt är det med tanke på läroämnets mål viktigt att skapa en trygg och öppen psykisk och social lärmiljö, där eleven upplever att hen blir hörd och respekterad. Eleven ska uppmuntras till självstyrt lärande. Den fysiska lärmiljön utvecklas så att den tar hänsyn till olika sätt att arbeta och lära sig och går lätt att förändra. De gemensamma, lärarledda undersökande diskussionerna berikas med konkreta aktiviteter, sagor, berättelser, lekar, musik, bildkonst och drama. Digitaliseringen av barnens livsmiljö ska beaktas i arbetet.

Handledning, differentiering och stöd i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Med tanke på läroämnets mål är det centralt att handledningen och stödet stärker elevens självförtroende och känsla av delaktighet. Läroämnet livsåskådningskunskap ska stödja elevens välbefinnande, utveckling och lärande genom att erbjuda möjligheter och begreppsliga redskap att undersöka, strukturera och skapa en egen livsåskådningsidentitet tillsammans med andra. Handledning och stöd behövs särskilt för att utveckla kommunikations- och tankeförmågan. Elevernas individuella behov av stöd ska beaktas vid valet av arbetssätt.

Bedömning av elevens lärande i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Mångsidig respons ges i samband med arbetet och gemensamma diskussioner. Bedömningen ska stödja och stärka elevernas delaktighet och självförtroende. Responsen ska utveckla elevernas samarbetsförmåga och uppmuntra dem att uttrycka sina tankar. Eleverna ska i undervisningen ges utrymme och uppmuntras att ifrågasätta och ställa frågor samt att motivera sina åsikter och lyssna på andras synpunkter. Mångsidiga arbetssätt ger eleverna möjligheter att visa och själva ge akt på sina framsteg och kunskaper.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i livsåskådningskunskap är följande

- framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö
- framsteg i förmågan att arbeta i grupp
- framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.

I LOJO

MÅL FÖR UNDERVISNINGEN I ÅRSKURS 1–2

Årskurs 1	Årskurs 2
<p><i>K1 Förmåga att tänka och lära sig</i></p> <p><i>K3 Vardagskompetens</i></p> <p><i>K4 Multilitteracitet</i></p> <p><i>K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap</i></p> <p><i>K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid</i></p>	<p><i>K2 Kulturell och kommunikativ kompetens</i></p> <p><i>K5 Digital kompetens</i></p>
<p>M1 vägleda eleven att lyssna på andra elevers åsikter och tankar (K1, 2, 4)</p> <p>M2 uppmuntra eleven att uttrycka sina egna tankar och känslor på olika sätt (K1, 2, 7)</p> <p>M3 vägleda eleven att värdesätta sina egna och andras tankar (K1, 2, 7)</p> <p>M4 främja elevens förmåga att ställa frågor (K1, 2, 7)</p> <p>M5 vägleda eleven att uppfatta orsak och verkan i vardagliga situationer (K1, 3, 4)</p> <p>M6 uppmuntra eleven att känna till skillnaden mellan rätt och fel (K1, 3, 7)</p> <p>M7 handleda eleven att lära känna seder och bruk i närmiljön (K2, 4)</p> <p>M8 handleda eleven att förstå grundläggande faktorer för att människor ska kunna leva tillsammans (K2, 3, 7)</p>	<p>M1 vägleda eleven att lyssna på andra elevers åsikter och tankar (K1, 2, 4)</p> <p>M2 uppmuntra eleven att uttrycka sina egna tankar och känslor på olika sätt (K1, 2, 7)</p> <p>M3 vägleda eleven att värdesätta sina egna och andras tankar (K1, 2, 7)</p> <p>M4 främja elevens förmåga att framföra motiverade påståenden (K1, 2, 7)</p> <p>M5 vägleda eleven att uppfatta orsak och verkan samt etiska aspekter i vardagliga situationer (K1, 3, 4)</p> <p>M6 uppmuntra eleven att reflektera över skillnaden mellan rätt och fel samt godhet (K1, 3, 7)</p> <p>M7 handleda eleven att lära känna seder och bruk i närmiljön (K2, 4)</p> <p>M8 handleda eleven att förstå grundläggande faktorer för att människor ska kunna leva</p>

M9 vägleda eleven att respektera och uppskatta naturen och sin närmiljö (K3, 5, 7)	tillsammans (K2, 3, 7) M9 vägleda eleven att respektera och uppskatta naturen och sin närmiljö (K3, 5, 7)
---	---

INNEHÅLL ÅRSKURS 1–2

Årskurs 1	Årskurs 2
Att växa till ett gott liv M1, M3–6, M8	
<ul style="list-style-type: none"> - samtalsfärdigheter; eleven lär sig att lyssna på andra på ett respektfullt sätt och att uttrycka sig tydligt - betydelsen av gott handlande, rätt och fel i elevens liv - vänskapens innehåll och betydelse i barnets liv 	<ul style="list-style-type: none"> - samtalsfärdigheter; eleven lär sig att lyssna på andra på ett respektfullt sätt och att uttrycka sig tydligt - betydelsen av gott handlande, rätt och fel och skillnaden mellan dem samt människans godhet - vänskapens innehåll och betydelse i barnets liv
Olika sätt att leva M1–2, M4–8	
<ul style="list-style-type: none"> - olika sätt att leva och tänka - olika sätt att leva i synnerhet med tanke på elevens hembakgrund 	<ul style="list-style-type: none"> - frågan "Vem är jag?" - olika sätt att leva och tänka - olika sätt att leva i synnerhet med tanke på elevens kulturbakgrund
Grunderna för ett gemensamt liv M1, M4–6, M8	
<ul style="list-style-type: none"> - grunderna för att leva tillsammans, till exempel betydelsen av regler, förtroende, ärlighet och uppriktighet i situationer och miljöer i elevens liv 	<ul style="list-style-type: none"> - grunderna för att leva tillsammans, till exempel betydelsen av regler, förtroende, ärlighet och uppriktighet i situationer och miljöer i elevens liv - barnets rättigheter och barnets ställning i samhället, till exempel FN:s konvention om barnets rättigheter
Naturen och en hållbar framtid M1, M4–6, M8–9	
<ul style="list-style-type: none"> - berättelser om världens uppkomst - elevens egen närmiljö, hur de egna valen och handlingarna påverkar miljön - betydelsefulla upplevelser som hör samman med naturen 	<ul style="list-style-type: none"> - elevens egen närmiljö, hur de egna valen och handlingarna påverkar miljön - olika levnadssätt i världen och livets förgänglighet - betydelsefulla upplevelser som hör samman med naturen

13.4.8 Musik

Musikundervisningens uppdrag är att skapa förutsättningar för mångsidig musikalisk aktivitet och ett aktivt kulturellt deltagande. Undervisningen ska hjälpa eleverna att tolka musikens många betydelser i olika kulturer samt i individers och grupperns verksamhet. Genom att bredda musikkunskaperna stärks elevernas positiva relation till musiken, vilket lägger grund för livslångt musicerande. Musikundervisningen ska utveckla en positiv och nyfiken inställning till musik och kulturell mångfald.

Funktionell musikundervisning främjar utvecklingen av elevernas musikaliska kunskaper och förståelse, totala växande och förmåga att samarbeta med andra. Dessa stärks genom att man i musikundervisningen beaktar elevernas musikintressen, andra läroämnen, ämnesövergripande teman, fester och evenemang i skolan samt verksamhet utanför skolan. Genom att regelbundet erbjuda eleverna möjlighet att använda sin röst och musicera, komponera och skapa utvecklas deras tänkande och uppfattningsförmåga. I musikundervisningen studerar eleverna musik på ett mångsidigt sätt, vilket bidrar till att utveckla deras uttrycksförmåga.

I årskurserna 1–2 kan eleverna i musikundervisningen tillsammans upptäcka och uppleva hur var och en är unik i musiken och hur musikalisk aktivitet i bästa fall skapar glädje och en känsla av samhörighet. Musikundervisningen ska stödja den kinestetiska och auditiva uppfattningsförmågan, en sund röst användning och utveckla en positiv relation till musik. Eleverna lär sig musikbegrepp och uttryckssätt när man sjunger, spelar, komponerar, rör sig och lyssnar till musik och diskuterar om det. Elevernas kreativa musikaliska tänkande samt estetiska och musikaliska förståelse främjas när de ges möjlighet att planera och genomföra olika ljudhelheter och använda sin fantasi och påhittighet på egen hand eller tillsammans med andra. Musikalisk verksamhet ska vara en naturlig del av de ämnesövergripande studierna i skolans vardag och fest.

Mål för undervisningen i musik i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Delaktighet		
M1 handleda eleven att musicera i grupp och utveckla en positiv självbild	I1–I4	K2, K7
Att musicera och vara kreativ		
M2 handleda eleven att använda sin röst naturligt samt att sjunga och spela i grupp	I1–I4	K1, K2, K4
M3 uppmuntra eleven att uppleva och uppfatta ljudmiljöer, ljud, musik och musikbegrepp genom att röra sig och lyssna	I1–I4	K1, K4
M4 ge utrymme för elevernas egna musikaliska idéer och improvisationer samt handleda dem att planera och skapa mindre kompositioner eller andra helheter genom att använda ljud, rörelser, bilder, teknologi eller andra uttryckssätt	I1–I4	K5, K6

Kulturell förståelse och multilitteracitet		
M5 inspirera eleven att utforska det musikaliska kulturarvet genom att leka, sjunga och röra sig till musik samt att njuta av musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald	I1–I4	K2, K4
M6 hjälpa eleven att förstå grundprinciperna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande	I1–I4	K4
Välbefinnande och säkerhet i musik		
M7 handleda eleven i att agera ansvarsfullt i samband med musicerande	I1–I4	K7
Förmåga att lära sig musik		
M8 ge eleven erfarenhet av att ställa upp mål och förstå betydelsen av gemensam övning för att lära sig musik	I1–I4	K1

Centralt innehåll som anknyter till målen för musik i årskurs 1–2

Eleverna tillägnar sig musikaliska kunskaper och färdigheter genom att musicera, det vill säga sjunga, lyssna, röra sig till musik, improvisera och komponera samt genom tvärkonstnärligt arbete. Innehållet väljs så att eleverna mångsidigt får bekanta sig med olika musikkulturer och -stilar. Innehållet ska stödja målen och utnyttja både elevernas erfarenheter och de lokala möjligheterna.

I1 Musikalisk praxis: I samband med musicerande fästs uppmärksamhet vid att arbeta i grupp och skapa en positiv vi-anda. Det centrala innehållet är att uppmuntra eleverna att uttrycka sig och komma med idéer, öva sig att andas naturligt, använda sin röst och sjunga samt hantera de instrument och anordningar som finns på ett ändamålsenligt sätt.

I2 Musikens beståndsdelar: Det centrala i undervisningen är att eleverna lär sig uppfatta grundbegreppen tonläge, tonlängd, tonstyrka och klang. När elevernas kunskaper utvecklas behandlas också rytm, melodi, dynamik, klangfärg, harmoni och form.

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället: Utöver musikaliska kunskaper och färdigheter ska undervisningen också behandla elevernas erfarenheter och iakttagelser såväl gällande musik som olika vardagliga ljudmiljöer. Man funderar också över musikens betydelse i den egna livsmiljön.

I4 Repertoar: I musikundervisningen används sånger, lekar, ramsor, rörelser och uppgifter där eleverna ska spela eller lyssna samt kreativa övningar som beträffande tema och musikaliska egenskaper lämpar sig för elevernas ålder och skolans verksamhetskultur. Repertoaren planeras också så att man beaktar elevernas egna kulturer och värnar om kulturarvet. Repertoaren ska vara mångsidig och omfatta olika slag av musik, också barnsånger och elevernas eventuella egna kompositioner och musikstycken.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i musik i årskurs 1–2

Målet är att skapa pedagogiskt mångsidiga och flexibla studiehelheter i musik, som möjliggör olika arbetssätt, socialt samspel, gemensamt musicerande och andra gemensamma musikaktiviteter i musikundervisningen. Glädje i lärandet, en atmosfär som sporrar kreativt tänkande och positiva musikupplevelser inspirerar eleverna att utveckla sina musikaliska färdigheter. I undervisningssituationerna ska eleverna ges möjligheter att använda digitala verktyg i den musikaliska verksamheten. I undervisningen utnyttjar man de möjligheter som konst- och kulturinstitutioner och andra samarbetspartner erbjuder.

Handledning, differentiering och stöd i musik i årskurs 1–2

Musikundervisningen och arbetet ska planeras med hänsyn till elevernas olika behov, förutsättningar och intressen. Utgående från dem fattas beslut om bland annat arbetssätt, användningen av olika instrument och gruppindelning, så att också eleverna får sin röst hörd. Musikundervisningen ska ge möjlighet till gemensamt musicerande som främjar lärande och delaktighet och stärker elevens självkänsla, samarbets- och initiativförmåga.

Bedömning av elevens lärande i musik i årskurs 1–2

Bedömningen av elevernas lärande i musik ska handleda och sporra eleverna. Eleverna ska ges respons och möjligheter att utvärdera sin egen och gruppens aktivitet, så att responsen uppmuntrar dem att försöka och att träna sina färdigheter. I bedömningen ska särskild vikt fästas vid hur den musikaliska samarbetsförmågan och färdigheterna i musicerande utvecklats. Elevernas lärande ska bedömas med mångsidiga metoder.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i musik är följande

- framsteg i musikalisk samarbetsförmåga, i synnerhet att musicera i grupp
- framsteg i förmågan att uppfatta grundläggande musikaliska begrepp i musikalisk aktivitet.

I LOJO

MUSIK I ÅRSKURS 1–2

Årskurs 1	Årskurs 2
Delaktighet	
<i>L2 Kulturell och kommunikativ kompetens L7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid</i>	
M1 handleda eleven att musicera i grupp och utveckla en positiv självbild	M1 handleda eleven att musicera i grupp och utveckla en positiv självbild
Att musicera och vara kreativ	
<i>K1 Förmåga att tänka och lära sig</i>	<i>K2 Kulturell och kommunikativ kompetens</i>
<i>K4 Multilitteracitet</i>	<i>K5 Digital kompetens</i>
<i>K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap</i>	

M2 handleda eleven att använda sin röst naturligt samt att sjunga och spela i grupp	M3 handleda eleven att använda sin röst naturligt samt att sjunga och spela i grupp
M4 uppmuntra eleven att uppleva och uppfatta ljudmiljöer, ljud, musik och musikbegrepp genom att röra sig och lyssna	M4 uppmuntra eleven att uppleva och uppfatta ljudmiljöer, ljud, musik och musikbegrepp genom att röra sig och lyssna
M5 ge utrymme för elevernas egna musikaliska idéer och improvisationer samt handleda dem att planera och skapa mindre kompositioner eller andra helheter genom att använda ljud, rörelser, bilder, teknologi eller andra uttryckssätt	M5 ge utrymme för elevernas egna musikaliska idéer och improvisationer samt handleda dem att planera och skapa mindre kompositioner eller andra helheter genom att använda ljud, rörelser, bilder, teknologi eller andra uttryckssätt
Kulturell förståelse och multilitteracitet	
<i>K2 Kulturell och kommunikativ kompetens</i>	
<i>K4 Multilitteracitet</i>	
M6 inspirera eleven att utforska det musikaliska kulturarvet genom att leka, sjunga och röra sig till musik samt att njuta av musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald	M6 inspirera eleven att utforska det musikaliska kulturarvet genom att leka, sjunga och röra sig till musik samt att njuta av musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald
M7 hjälpa eleven att förstå grundprinciperna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande	M7 hjälpa eleven att förstå grundprinciperna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande
Välbefinnande och säkerhet i musik	
<i>K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid</i>	
M8 handleda eleven i att agera ansvarsfullt i samband med musicerande	M8 handleda eleven i att agera ansvarsfullt i samband med musicerande
Förmåga att lära sig musik	
<i>K1 Förmåga att tänka och lära sig</i>	
M9 ge eleven erfarenhet av att ställa upp mål och förstå betydelsen av gemensam övning för att lära sig musik	M9 ge eleven erfarenhet av att ställa upp mål och förstå betydelsen av gemensam övning för att lära sig musik

INNEHÅLL ÅRSKURS 1–2

Årskurs 1	Årskurs 2
Fördjupning av innehållet i årskurs 1	
Musikalisk praxis M1–2, M7	
Eleverna övar att delta i musiklektioner: <ul style="list-style-type: none"> - att beakta andra elever och ge rum - enstämig sång i grupp - sångställning - säker och saklig röst användning - gemensamt musicerande - att producera ljud och rytmer med kroppen - hörselvård - musikupplevelser via bildkonst och rörelse 	Eleverna övar att delta i musiklektioner: <ul style="list-style-type: none"> - att beakta andra elever och ge rum - enstämig sång i grupp - sångställning - säker och saklig röst användning - gemensamt musicerande - att producera ljud och rytmer med kroppen - hörselvård - musikupplevelser via bildkonst och rörelse
Musikens beståndsdelar M4–6	
Eleverna bekantar sig med musikens grundläggande begrepp med hjälp av att lyssna, sjunga, spela instrument och röra på sig. <ul style="list-style-type: none"> - övning av grundläggande rytm genom att 	Eleverna övar musikens grundläggande begrepp med hjälp av att lyssna, sjunga, spela instrument och röra på sig. <ul style="list-style-type: none"> - övning av grundläggande rytm genom

<p>klappa och marschera</p> <ul style="list-style-type: none"> - introduktion till dynamik (<i>tyst, tystnar, högt, tilltar</i>) - röstens hållbarhet (<i>kort, lång</i>) - röstläge (<i>låg, hög</i>) - olika klangfärger <p>Eleverna övar att uttrycka sig genom att</p> <ul style="list-style-type: none"> - spela instrument - sjunga - röra sig i takt med musiken - använda egna kreativa idéer. 	<p>att klappa och marschera</p> <ul style="list-style-type: none"> - introduktion till dynamik (<i>tyst, tystnar, högt, tilltar</i>) - röstens hållbarhet (<i>kort, lång</i>) - röstläge (<i>låg, hög</i>) - olika klangfärger <p>Eleverna bekantar sig med tonnamnen och notvärden.</p> <p>Eleverna övar att uttrycka sig genom att</p> <ul style="list-style-type: none"> - spela instrument - sjunga - röra sig i takt med musiken - använda egna kreativa idéer.
Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället M3–5, M8	
<p>Eleverna övar att</p> <ul style="list-style-type: none"> - lyssna på olika slags musik - beskriva föreställningar och känslor som musiken väcker - visa intresse och tolerans - dela med sig av sina musikrelaterade erfarenheter <p>Eleverna bekantar sig med olika ljudlandskap och prövar på att skapa egna ljudlandskap.</p>	<p>Övningarna fokuserar på att</p> <ul style="list-style-type: none"> - lyssna på olika slags musik - beskriva föreställningar och känslor som musiken väcker - visa intresse och tolerans - dela med sig av sina musikrelaterade erfarenheter <p>Eleverna bekantar sig med olika ljudlandskap och prövar på att skapa egna ljudlandskap.</p>
Repertoar M8	
<p>Eleverna bekantar sig med en mångsidig repertoar genom integration i olika läroämnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>årets lopp</i> - <i>läsårets händelser</i> - <i>finlandsvensk och svensk musik</i> - <i>musik i olika kulturer</i> - <i>musiksagor</i> - <i>barnsånger</i> - <i>konstmusik</i> <p>Betydelsen av resultatriktad övning betonas.</p>	<p>Eleverna övar en mångsidig repertoar genom integration i olika läroämnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>årets lopp</i> - <i>läsårets händelser</i> - <i>finlandsvensk och svensk musik</i> - <i>musik i olika kulturer</i> - <i>musiksagor</i> - <i>barnsånger</i> - <i>konstmusik</i> <p>Betydelsen av resultatriktad övning betonas.</p>

13.4.9 Bildkonst

Undervisningen i bildkonst har som uppdrag att handleda eleverna att genom konsten utforska och uttrycka en kulturellt mångskiftande verklighet. Genom att producera och tolka bilder formas elevernas identitet samtidigt som den kulturella kompetensen och gemenskapen stärks. Undervisningen ska bygga på elevernas egna erfarenheter, fantasi och lust att experimentera. Undervisningen i bildkonst ska utveckla förmågan att förstå konst, omgivningen och annan visuell kultur. Eleverna ska erbjudas olika sätt att bedöma verkligheten och att påverka den. Genom att förstärka kännedomen om kulturarvet stödjer man att traditionerna förmedlas och förnyas. Undervisningen ska stödja eleverna att utveckla kritiskt tänkande och uppmuntra eleverna att påverka den egna livsmiljön och samhället. Undervisningen i bildkonst ska ge eleverna en grund för aktiv medverkan lokalt och globalt.

Det arbetssätt som är karakteristiskt för konsten främjar erfarenhetsbaserat, multisensoriskt och konkret lärande. Eleverna granskar bildkonst och annan visuell kultur ur ett historiskt och kulturellt perspektiv. Undervisningen ska ta upp olika uppfattningar om konstens uppgifter. Eleverna handleds att på ett mångsidigt sätt använda olika redskap, material, tekniker och uttryckssätt. Undervisningen ska sporra eleven att utveckla multilitteracitet både med hjälp av visuella metoder och andra undersöknings- och framställningssätt. Eleverna ska erbjudas möjligheter att arbeta med mångvetenskapliga lärområden i samarbete med den övriga undervisningen och med aktörer utanför skolan. I undervisningen bekantar man sig med museer och andra kulturobjekt och undersöker möjligheterna att utöva bildkonst som hobby.

I **årskurserna 1–2** skapas grunden för elevernas personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur. Samtidig användning av olika sinnen och hela kroppen stödjer utvecklingen av uttrycksförmågan och de estetiska färdigheterna. Eleverna ska handledas att använda sin fantasi, begrepp inom bildkonsten och att uttrycka sig visuellt på olika sätt. Konkreta, lekfulla arbetssätt används i undervisningen. Eleverna uppmuntras till långsiktigt konstnärligt lärande. Förmågan att skapa och tolka bilder tränas också med hjälp av digitala verktyg och webbmiljöer. Eleverna uppmuntras att samarbeta, att dela med sig av sina upplevelser och att ta emot och ge respons på sitt visuella arbete.

Mål för undervisningen i bildkonst i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Mångsidig kompetens
Att iaktta och tänka visuellt		
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att skapa bilder	I1, I3, I6	K1, K3, K4, K5
M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar	I1, I3, I6	K2, K4, K5, K6
M3 uppmuntra eleven att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar genom olika sätt att skapa bilder	I1, I3, I6	K2, K3, K4, K5
Att skapa bilder		
M4 uppmuntra eleven att pröva olika material och tekniker samt träna olika visuella uttryckssätt	I1, I3, I6	K2, K3, K5, K6
M5 uppmuntra eleven till långsiktigt bildskapande arbete, både självständigt och tillsammans med andra	I1, I3, I6	K1, K2, K3, K5
M6 uppmuntra eleven att iaktta hur man kan påverka visuellt genom att studera sina egna och andras bilder	I1, I3, I6	K1, K2, K4, K7
Att tolka visuell kultur		
M7 handleda eleven att använda begrepp inom bildkonsten	I1, I3, I6	K1, K4, K5, K6

och att undersöka olika typer av bilder		
M8 uppmuntra eleven att känna igen olika konstföremål och annan visuell kultur i näromgivningen	I1, I3, I6	K2, K3, K6, K7
M9 uppmuntra eleven att göra bilder utgående från att granska sin egen omgivning, olika tider och olika kulturer	I1, I3, I6	K1, K2, K5, K6
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden		
M10 handleda eleven att känna igen olika värden i konsten, i sin omgivning och i den övriga visuella kulturen	I1, I3, I6	K2, K3, K6, K7
M11 stödja eleven att beakta den kulturella mångfalden och hållbar utveckling i sitt bildskapande	I1, I3, I6	K1, K2, K4, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för bildkonst i årskurs 1–2

Genom att studera egna bildkulturer, omgivningens bildkultur och konstens värld närmar man sig målsättningen för undervisningen i bildkonst. Områdena i bildkonst kompletterar delvis varandra och i undervisningen granskar man också hur de är förenade med varandra. Utgångspunkter för valet av innehåll är verk, produkter och fenomen inom konst och annan visuell kultur som är relevant för eleverna. Innehållet ska skapa samband mellan bildkulturer som är både bekanta och nya för eleverna. Eleverna uppmuntras att ta del i valet av innehåll i undervisningen, bildsamlingar som används, arbetsmetoder och redskap. Vid valet av innehåll beaktas lokala möjligheter.

I1 Egna bildkulturer: Innehållet väljs utgående från elevernas egna bilder och bildkulturer. Eleverna uppmuntras att bekanta sig med varandras bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt i det egna bildarbetet. I undervisningen behandlas de egna bildkulturernas betydelse i elevernas vardag, närmiljö och samverkan.

I2 Bildkulturer i omgivningen: Innehållet omfattar olika omgivningar, föremål, mediekulturer och virtuella världar. Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer och ur medier. Omgivningens bildkulturer används som utgångspunkt vid bildskapandet. I undervisningen koncentrerar man sig på elevernas närmiljö och dess medier.

I3 Konstens världar: Innehållet omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleverna bekantar sig med bildkonstens värld genom att titta på olika verk, teman och fenomen. Man använder sig av konstverk som utgångspunkt vid bildskapandet. I undervisningen behandlar man det kulturella mångfald som konstverken och upplevelsen av dem ger.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i bildkonst i årskurs 1–2

Målet är att erbjuda lärmiljöer och arbetssätt som ger eleverna möjlighet att mångsidigt använda material, tekniker och uttryckssätt och tillämpa dem kreativt. Undervisningssituationerna ska präglas av en atmosfär som uppmuntrar eleverna att aktivt experimentera och öva. Genom pedagogiska lösningar stöds multisensoriska upplevelser, långsiktigt arbete samt ett undersökande och målinriktat konstnärligt lärande. Undervisningen ska ta hänsyn till elevernas individuella behov och eleverna ska ges möjlighet att arbeta på ett ändamålsenligt sätt självständigt och i grupp. Målet är att skapa en verksamhetskultur som främjar lärande och socialt samspel både i skolan

och i miljöer utanför skolan. I årskurs 1–2 ska eleverna uppmuntras att experimentera på ett lekfullt sätt, att använda digitala verktyg och att arbeta tvärkonstnärligt. Undervisningen genomförs både i skolan och i olika byggda miljöer, i naturen och i webbmiljöer.

Handledning, differentiering och stöd i bildkonst i årskurs 1–2

Handledning, differentiering och stöd ska ordnas med hänsyn till elevernas sociala, psykiska och motoriska förutsättningar och färdigheter. Lärande i konst kännetecknas av att eleven lär sig både individuellt och tillsammans med andra, vilket stödjer elevens identitetsutveckling, delaktighet och välbefinnande. Elevens individuella behov av handledning ska beaktas i undervisningen. Undervisningen differentieras vid behov genom till exempel val av uttryckssätt, arbetssätt och lärmiljöer. I undervisningssituationerna ska eleverna få utnyttja sina styrkor samt tillämpa olika arbets- och tillvägagångssätt. Lärandet i konst ska utvecklas i en trygg atmosfär, där mångfald accepteras och där eleverna uppmuntras att uttrycka sig och får individuell handledning och stöd. Alternativa pedagogiska metoder kan behövas i synnerhet för att utveckla de motoriska färdigheterna och förmågan att uttrycka iakttagelser och känslor visuellt. Handledning, differentiering och stöd kan ordnas till exempel med hjälp av lekar, spel och multisensoriska upplevelser.

Bedömning av elevens lärande i bildkonst i årskurs 1–2

Bedömningen av lärandet i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Bedömningen ska stödja eleven att utveckla sin förmåga att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och övrig visuell kultur, långsiktiga arbetssätt och färdigheter i självbedömning. Responsen ska vara mångsidig och uppmuntra eleverna att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på läroprocessen i bildkonst är följande

- framsteg i förmågan att ställa upp mål för sitt arbete
- framsteg i att pröva olika material och öva olika tekniker
- framsteg i att använda uttryckssätt inom bildkonsten och diskutera om dem
- framsteg i förmågan att diskutera sina egna och andras bilder.

I LOJO

BILDKONST I ÅRSKURS 1–2

Årskurs 1	Årskurs 2
Att iaktta och tänka visuellt	
<i>K1 Förmåga att tänka och lära sig</i>	<i>K2 Kulturell och kommunikativ kompetens</i>
<i>K3 Vardagskompetens</i>	<i>K4 Multilitteracitet</i>

<i>K5 Digital kompetens K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap</i>	
<p>M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att skapa bilder och med hjälp av olika visuella hjälpmedel</p> <p>M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar samt att motivera sina åsikter</p> <p>M3 uppmuntra eleven att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar visuellt och med hjälp av andra metoder för att producera information</p>	<p>M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att skapa bilder och med hjälp av olika visuella hjälpmedel</p> <p>M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar samt att motivera sina åsikter</p> <p>M3 uppmuntra eleven att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar visuellt och med hjälp av andra metoder för att producera information</p>
Att skapa bilder	
<i>K1 Förmåga att tänka och lära sig K2 Kulturell och kommunikativ kompetens K3 Vardagskompetens K4 Multilitteracitet K5 Digital kompetens K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid</i>	
<p>M4 handleda eleven att på ett mångsidigt sätt använda olika redskap, material, tekniker och uttryckssätt samt öva att skapa bilder</p> <p>M5 handleda eleven att på ett resultatinriktat sätt utveckla sina färdigheter för visuell framställning på egen hand eller i samarbete med andra</p> <p>M6 handleda eleven att undersöka olika metoder för visuell kommunikation och använda metoder för visuell påverkan i sina egna bilder</p>	<p>M4 handleda eleven att på ett mångsidigt sätt använda olika redskap, material, tekniker och uttryckssätt samt öva att skapa bilder</p> <p>M5 handleda eleven att på ett resultatinriktat sätt utveckla sina färdigheter för visuell framställning på egen hand eller i samarbete med andra</p> <p>M6 handleda eleven att undersöka olika metoder för visuell kommunikation och använda metoder för visuell påverkan i sina egna bilder</p>
Att tolka visuell kultur	
<i>K1 Förmåga att tänka och lära sig K2 Kulturell och kommunikativ kompetens K3 Vardagskompetens K4 Multilitteracitet K5 Digital kompetens K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid</i>	
<p>M7 handleda eleven att undersöka bilder ur olika perspektiv och i olika sammanhang samt reflektera över förhållandet mellan verklighet och fiktion</p> <p>M8 handleda eleven att använda begrepp inom bildkonsten och att undersöka olika typer av bilder</p>	<p>M7 handleda eleven att undersöka bilder ur olika perspektiv och i olika sammanhang samt reflektera över förhållandet mellan verklighet och fiktion</p> <p>M8 handleda eleven att använda begrepp inom bildkonsten och att undersöka olika typer av bilder</p> <p>M9 uppmuntra eleven att göra bilder utgående från att granska sin egen omgivning, olika tider och olika kulturer</p>
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden	
<i>K1 Förmåga att tänka och lära sig K2 Kulturell och kommunikativ kompetens K3 Vardagskompetens K4 Multilitteracitet K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid</i>	

<p>M10 handleda eleven att känna igen olika värden i konsten, i sin omgivning och i den övriga visuella kulturen</p> <p>M11 stödja eleven att beakta den kulturella mångfalden och hållbar utveckling i sitt bildskapande</p>	<p>M11 stödja eleven att beakta den kulturella mångfalden och hållbar utveckling i sitt bildskapande</p>
---	---

INNEHÅLL

Årskurs 1	Årskurs 2
Egna bildkulturer M1–11	
<p>I allt innehåll som avser bildkonst tillämpas om möjligt sådana arbetssätt som är specifika för konsten, såsom teckning, grafik, målning, skulptur, konstruktion, fotografering, film och installationskonst eller kombinationer av dessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • elevernas bildkulturer syns i skolan, hemma och i kamratkretsarna • de är föremål för reflektion och om möjligt utgångspunkt för arbetet • elevernas delaktighet i skolan, hemmet och i kamratkretsarna vid bildkultur beaktas <p>Andra bildkulturer undersöks i förhållande till elevens egen bildkultur.</p>	<p>I allt innehåll som avser bildkonst tillämpas om möjligt sådana arbetssätt som är specifika för konsten, såsom teckning, grafik, målning, skulptur, konstruktion, fotografering, film och installationskonst eller kombinationer av dessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • elevernas bildkulturer syns i skolan, hemma och i kamratkretsarna • de är föremål för reflektion och om möjligt utgångspunkt för arbetet • elevernas delaktighet i skolan, hemmet och i kamratkretsarna vid bildkultur beaktas <p>Andra bildkulturer undersöks i förhållande till elevens egen bildkultur.</p>
Bildkulturer i omgivningen M1–11	
<p>Som innehåll i undervisningen används om möjligt</p> <ul style="list-style-type: none"> • den egna skolans och hemmets byggnader, den byggda miljön och naturmiljön • reklambilden undersöks • visuellt budskap i tecknade serier och ritprogram 	<p>Som innehåll i undervisningen används om möjligt</p> <ul style="list-style-type: none"> • betydande byggnader i närmiljön, den byggda miljön och naturmiljön • elevens egna föremål • eleverna reflekterar över sin utvidgade livsmiljö via bildkultur <p>När det gäller medier och reklam ligger fokus på medier och reklam som berör elevernas liv och som intresserar dem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Till exempel spel och spelfigurer, ritprogram, lokala tidningar och reklam i närmiljön.
Konstens världar M1–11	

<ul style="list-style-type: none"> • eleverna bekantar sig med konstbilder, t.ex. nordisk och lokal konst • eleverna övar att diskutera om konstbilder och konst som eleverna skapat • teckning: olika teckningsredskap introduceras • färglära: att blanda färger • besök till utställningar och samarbete med bildkonstskolan i Lojo om möjligt 	<ul style="list-style-type: none"> • att bekanta sig med konstbilder, t.ex. konsten i olika kulturer • konstbilder i olika kulturer och elevernas konst jämförs och diskuteras • teckning: att kombinera olika teckningsredskap • grafik: gravyr i olika material • färglära: kalla och varma färger • besök till utställningar och samarbete med bildkonstskolan i Lojo om möjligt
--	---

13.4.10 Slöjd

Läroämnet slöjd har som uppdrag att lära eleverna att behärska en slöjdprocess i sin helhet. Slöjd är ett läroämne där eleverna med hjälp av många olika slags material får uttrycka sig genom att skapa för hand, genom att formge och genom att använda teknologi. Hit hör att självständigt eller gemensamt planera och framställa en produkt eller ett alster och att utvärdera den egna eller gemensamma slöjdprocessen. Att slöjda innebär undersökande, kreativt och experimentellt arbete, där man fördomsfritt väljer olika visuella, materiella och tekniska lösningar och framställningsmetoder. I slöjden lär sig eleverna att förstå, utvärdera och utveckla olika slags tekniska tillämpningar och att använda de inlärd kunskaperna och färdigheterna i vardagen. Slöjden ska utveckla elevernas rumsuppfattning, taktila känsla och förmåga att skapa med händerna, vilket främjar de motoriska färdigheterna, kreativiteten och förmågan att planera. Undervisningen ska stärka elevens förutsättningar att arbeta mångsidigt. Slöjdens betydelse ligger i den långsiktiga och innovativa arbetsprocessen samt i upplevelser som ger tillfredsställelse och stärker självkänslan.

I undervisningen betonas elevernas olika intressen och gruppsamverkan. I slöjd är utgångspunkten att studera olika övergripande teman på ett heltäckande och naturligt sätt över läroämnesgränserna. Kunskap om den omgivande materiella världen bidrar till att lägga grund för en hållbar livsstil och utveckling. Det här omfattar elevens livsmiljö, det lokala kulturarvet, olika gruppers kulturarv samt skolans kulturella mångfald. Undervisningen i slöjd ska fostra etiska, medvetna och delaktiga samt kunniga och företagsamma medborgare, som värdesätter sina slöjdfärdigheter, kan uttrycka sig genom slöjd och har vilja att värna om och utveckla slöjdkulturen.

I årskurserna 1–2 är uppdraget för undervisningen i slöjd att göra det möjligt för eleverna att uttrycka sig genom slöjd och att utveckla sådana kunskaper, färdigheter och erfarenheter som behövs för att planera och skapa. Eleverna uppmuntras att planera och framställa slöjdprodukter med olika material. Slöjd utvecklar koncentrationsförmågan och förmågan att ta initiativ. Den uppmuntrar eleverna att värdesätta och utvärdera sitt eget och andras arbete. Slöjdens fostrande roll är att hjälpa eleverna att förstå kulturell mångfald och jämlikhet.

Mål för undervisningen i slöjd i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till	Kompetens som målet anknyter till
------------------------	----------------------------	-----------------------------------

	målen	
M1 väcka elevens intresse och inspiration för att arbeta med händerna samt elevens nyfikenhet för kreativt och experimentellt slöjdarbete	I1–I4	K1, K2
M2 handleda eleven att genomföra en hel slöjdprocess, presentera sina idéer visuellt och berätta om slöjdarbetet och den färdiga produkten	I1, I3, I6	K1, K4, K5
M3 handleda eleven att planera och framställa slöjdprodukter eller -alster genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar	I1–I5	K1, K7
M4 introducera olika material för eleven och handleda eleven att bearbeta materialen samt arbeta på ett ansvarsfullt och säkert sätt	I2–I4	K4, K6
M5 stödja eleven att utveckla sin självkänsla genom att ge eleven möjlighet att känna att hen lyckas, förstår och hittar på lösningar i slöjden	I1–I6	K1, K3

Centralt innehåll som anknyter till målen för slöjd i årskurs 1–2

Innehållet väljs så att eleven genomför en slöjdprocess i sin helhet och får kunskap om olika material och arbetssätt. Arbetet är fenomenbaserat och ämnesöverskridande.

I1 Att hitta en idé: Eleverna planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Eleverna övar att ge sina arbeten form, färg och yta. Eleverna undersöker rörelse och balans. Eleverna diskuterar förvaring och skydd.

I2 Att pröva: Eleverna erbjuds möjligheter att utforska olika materiella och tekniska miljöer. Eleverna får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg. Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleverna vidare sina produkter eller alster.

I3 Att planera: Eleverna gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Eleverna övar sig att beskriva processen och produkten.

I4 Att tillverka: Eleverna tillverkar slöjdprodukter eller alster utgående från egna eller gemensamma planer. Eleverna använder olika slöjdreder och apparater för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt.

I5 Att dokumentera: Digitala verktyg introduceras som en del i idéarbetet, planeringen och dokumentationen.

I6 Att bedöma: Under slöjdprocessens gång ges eleverna möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning. Eleverna får lära sig att ge respons till andra.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i slöjd i årskurs 1–2

Lärmiljön stödjer slöjdens konkreta och praktiska karaktär och elevernas samspel med läraren, de andra eleverna samt med externa parter. Ändamålsenliga och trygga utrymmen, arbetsredskap och material bidrar till att uppnå målen. Eleverna ska inspireras att iaktta och använda sina iakttagelser som en del av slöjdfärdigheterna och för att påverka sin omgivning. Med hjälp av olika arbetssätt uppmuntras eleverna att delta, vara aktiva och ta självständigt ansvar. Fantasi, historier, drama, lek, spel, naturen och den byggda miljön används som stöd för planeringen och arbetet. I undervisningen används arbetssätt som är typiska för tekniskt arbete och textilarbete.

Handledning, differentiering och stöd i slöjd i årskurs 1–2

Med tanke på målen för läroämnet är det viktigt att man stödjer elevernas individuella lärande samt planeringen och det gemensamma arbetet i slöjdundervisningen genom att erbjuda olika pedagogiska arbetssätt och kommunikationssituationer. Undervisningen ska ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behoven differentieras utgående från dem, till exempel genom valet av material, arbetssätt och pedagogiska uppgifter. Det är viktigt att reservera tillräckligt med tid, utrymme och handledning för att eleverna ska lära sig att slöjda funktionellt.

Bedömning av elevens lärande i slöjd i årskurs 1–2

Vid bedömningen av lärandet ska man fästa uppmärksamhet vid att ge positiv respons och uppmuntra eleven både under arbetets gång och i slutet av processen. Genom mångsidig bedömning och respons garanterar man att eleverna utvecklar mångsidiga kunskaper och färdigheter i slöjd. Eleverna ska erbjudas olika sätt att visa sina framsteg och uppmuntras att upprätthålla sina styrkor och träna de färdigheter som behöver utvecklas. Gruppens arbete och arbetsresultat kan presenteras och utvärderas tillsammans för att eleverna ska lära sig att uppträda och att uppskatta andras arbete.

Bedömningen ska omfatta hela slöjdprocessen. Dokumenteringen av de olika faserna i slöjdprocessen ska beskriva hur elevernas färdigheter utvecklats och ange nivån på deras kunskaper. Dokumentationen ska fungera som ett stöd för bedömningen. Eleverna ska vägledas att utvärdera sitt lärande och ges möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i slöjd är följande

- framsteg i sättet att arbeta
- framsteg i förmågan att planera, tillverka och utvärdera
- framsteg i förmågan att arbeta målinriktat
- framsteg i förmågan att hitta på kreativa lösningar.

I LOJO

SLÖJD I ÅRSKURS 1-2

Årskurs 1	Årskurs 2
<i>K1 Förmåga att tänka och lära sig</i>	<i>K2 Kulturell och kommunikativ kompetens</i> <i>K3 Vardagskompetens</i> <i>K4 Multilitteracitet</i>
<i>K5 Digital kompetens</i>	<i>K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap</i> <i>K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid</i>
M1 väcka elevens intresse och inspiration för att	M1 väcka elevens nyfikenhet för kreativt och

<p>arbeta med händerna (K1, 2)</p> <p>M2 handleda eleven i att slöjda (K1, 4, 5)</p> <p>M3 handleda eleven att planera och framställa slöjdprodukter (K1, 7)</p> <p>M4 introducera olika material för eleven och handleda eleven att bearbeta materialen samt arbeta på ett säkert sätt</p> <p>M5 stödja eleven att utveckla sin självkänsla genom positiva erfarenheter</p>	<p>experimentellt slöjdarbete (K1, 2)</p> <p>M2 handleda eleven att slöjda och presentera sina idéer visuellt samt berätta om slöjdarbetet och den färdiga produkten</p> <p>M3 handleda eleven att planera och framställa slöjdprodukter eller -alster <i>genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar</i></p> <p>M4 introducera olika material för eleven och handleda eleven att bearbeta materialen samt arbeta på ett säkert sätt</p> <p>M5 stödja eleven att utveckla sin självkänsla genom att ge eleven möjlighet att känna att hen lyckas, förstår och hittar på lösningar i slöjden</p>
--	--

INNEHÅLL

Årskurs 1	Årskurs 2
Att hitta en idé M1–3, M5	
<p>Eleverna planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder.</p> <p>Eleverna övar att ge sina arbeten form, färg och yta.</p>	<p>Eleverna planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder.</p> <p>Eleverna övar att ge sina arbeten form, färg och yta.</p> <p>Eleverna undersöker rörelse och balans.</p> <p>Eleverna diskuterar förvaring och skydd.</p>
Att pröva M1–2, M4–5	
<p>Eleverna erbjuds möjligheter att utforska olika materiella miljöer.</p> <p>Eleverna får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg.</p>	<p>Eleverna erbjuds möjligheter att utforska olika materiella och tekniska miljöer.</p> <p>Eleverna får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg.</p> <p>Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleverna vidare sina produkter eller alster.</p>
Att planera M1–2, M4–5	
<p>Eleverna gör upp en plan för hela slöjdprocessen.</p> <p>Eleverna övar sig att beskriva processen och produkten.</p>	<p>Eleverna gör upp en plan för hela slöjdprocessen.</p> <p>Eleverna övar sig att beskriva processen och produkten.</p>
Att tillverka M1, M4–5	

Eleverna tillverkar slöjdprodukter utgående från egna eller gemensamma planer.	Eleverna tillverkar slöjdprodukter utgående från egna eller gemensamma planer.
Eleverna använder olika slöjdrederkap för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt.	Eleverna använder olika slöjdrederkap för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt.
Att dokumentera M3, M5	
Digitala verktyg introduceras som en del i dokumentationen.	Digitala verktyg introduceras som en del i dokumentationen.
Bedömning M5	
Under slöjdprocessens gång ges eleverna möjlighet till olika slag av självbedömning.	Under slöjdprocessens gång ges eleverna möjlighet till olika slag av självbedömning.
Eleverna får lära sig att ge respons till andra.	Eleverna får lära sig att ge respons till andra.

13.4.11 Gymnastik

Uppdraget i gymnastikundervisningen är att påverka elevernas välbefinnande genom att stödja den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan och en positiv inställning till den egna kroppen. Det är viktigt att de enskilda lektionerna i gymnastik ger eleverna positiva upplevelser och stödjer en aktiv livsstil. I gymnastiken betonas kroppsuppfattning, fysisk aktivitet och samarbete. Gymnastiken ska bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt stödja kulturell mångfald. Undervisningen ska vara trygg och utgå från de möjligheter som olika årstider och de lokala förhållandena erbjuder. Skolans lokaler, idrottsplatser i närmiljön och naturen ska utnyttjas mångsidigt i undervisningen. Eleverna ska handledas att främja ett tryggt och etiskt hållbart arbetssätt och inlärningsklimat.

I gymnastiken får eleverna lära sig att röra på sig och samtidigt utvecklas de genom att röra på sig. Att lära sig att röra på sig innebär fysisk aktivitet enligt elevernas ålder och utvecklingsnivå, träning av motoriska basfärdigheter och fysiska egenskaper. Eleverna ska få kunskaper och färdigheter för olika slags gymnastiksituationer. Att utvecklas genom att röra på sig innebär att man lär sig att respektera andra, att vara ansvarsfull, att utveckla sig själv långsiktigt, att identifiera och reglera känslor samt att utveckla en positiv självbild. Gymnastiken ska ge eleverna möjlighet att känna glädje, uttrycka sig med kroppen, delta, vara social, koppla av, tävla och kämpa på ett lekfullt sätt och att hjälpa andra. Eleverna ska också få beredskap att främja sin hälsa.

”Vi leker och rör på oss tillsammans.”

I **årskurserna 1–2** ligger tyngdpunkten i undervisningen på att tillägna sig sensomotoriska färdigheter och grundläggande motoriska färdigheter, att göra saker tillsammans och att utveckla sociala färdigheter och stärka de positiva upplevelserna av gymnastik. Undervisningen ska hjälpa eleverna att möta emotionellt varierande situationer. Elevernas fantasi och idéer ska utnyttjas i undervisningen.

Mål för undervisningen i gymnastik i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till	Mångsidig
------------------------	----------------------------	-----------

	målen	kompetens
Fysisk funktionsförmåga		
M1 uppmuntra eleven att röra på sig och att självständigt och tillsammans med andra pröva nya, olika gymnastikuppgifter samt våga uttrycka sig själv genom gymnastiken	I1	K1, K3
M2 hjälpa eleven att utveckla sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. att iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer	I1	K1, K3, K4
M3 stärka de grundläggande motoriska färdigheterna (balans- och rörelseförmåga, förmåga att hantera redskap), så att eleven lär sig att anpassa dem i olika lärmiljöer, i olika situationer och under olika årstider	I1	K3
M4 lära eleven att röra sig tryggt i olika miljöer, med olika redskap och på olika ställningar	I1	K3
M5 vänja eleven vid att röra sig i vatten och träna grundläggande simkunnighet	I1	K3
M6 vägleda eleven att bete sig säkert och sakligt under gymnastiklektionerna	I1	K3, K6, K7
Social funktionsförmåga		
M7 vägleda eleven att reglera sina handlingar och känslouttryck i sociala situationer i gymnastiken	I2	K2, K3, K6, K7
M8 stödja samarbetsfärdigheterna, t.ex. att följa gemensamt överenskomna regler genom att vägleda eleven att ta ansvar för att gemensamma spel och lekar lyckas	I2	K2, K6, K7
Psykisk funktionsförmåga		
M9 stödja eleven att stärka sin positiva självbild och sin förmåga att arbeta självständigt och att uttrycka sig på olika sätt	I3	K1, K2, K3
M10 se till att eleven får positiva upplevelser av gymnastik och uppmuntra eleven att testa gränserna för sin förmåga	I3	K1, K2

Centralt innehåll som anknyter till målen för gymnastik i årskurs 1–2

I1 Fysisk funktionsförmåga: Undervisningen i gymnastik innehåller mycket fysisk aktivitet. I gymnastikundervisningen väljs lekar, uppgifter och idrottsformer där eleverna får träna sin balans- och rörelseförmåga (t.ex. att klättra, springa och hoppa) och sin förmåga att hantera redskap (t.ex. utföra uppgifter med olika redskap och spela boll) och i olika lärmiljöer (t.ex. i en sal, i naturen, på

snö och is). Kroppskontrollen främjas genom olika uppgifter (t.ex. gymnastik- och musiklekar), där eleverna övar sig att uppfatta sin kropp, att uttrycka sig och att röra sig i takt till en rytm.

Eleverna får genom mångsidiga och trygga uppgifter lära sig att röra sig inomhus och utomhus under olika årstider och i olika lärmiljöer. Vattenvaneövningar och simning ingår i gymnastikundervisningen.

I2 Social funktionsförmåga: Gymnastikundervisningen omfattar enkla motionslekar med regler, uppgifter och spel där eleverna samarbetar och får erfarenhet av att hjälpa varandra.

I3 Psykisk funktionsförmåga: I undervisningen väljs roliga och uppfriskande lekar och uppgifter där eleverna får uppleva att de lyckas samt med stöd av läraren möta emotionellt varierande situationer, t.ex. situationer som uppstår under lek, tävlingar eller spel.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i gymnastik i årskurs 1–2

Gymnastikens uppdrag och mål genomförs genom trygg och mångsidig undervisning i olika lärmiljöer inomhus och utomhus med betoning på elevernas delaktighet. I undervisningen beaktas på ett ändamålsenligt sätt årstiderna, de lokala förhållandena samt de möjligheter som skolan och omgivningen erbjuder. I undervisningen betonas arbetssätt som främjar fysisk aktivitet och gemenskap och ger möjlighet till uppmuntrande växelverkan och att hjälpa andra samt att verksamheten är trygg både psykiskt och fysiskt. Det är viktigt att främja säkert trafikbeteende när man förflyttar sig till idrottsplatser utanför skolan.

Handledning, differentiering och stöd i gymnastik i årskurs 1–2

En uppmuntrande och accepterande atmosfär är en förutsättning för att målen för gymnastikundervisningen ska nås. Undervisningen ska ge alla elever möjlighet att lyckas och att delta samt stödja en tillräcklig funktionsförmåga med tanke på välbefinnandet. Det är viktigt att beakta elevernas individualitet, att arbetsklimatet är tryggt och att undervisningsarrangemangen och kommunikationen i undervisningen är tydliga. Upplevelsen av att kunna och den sociala samhörigheten stöds genom elevorienterade och engagerande arbetssätt, lämpliga uppgifter och uppmuntrande respons. I årskurs 1–2 är det viktigt att upptäcka sådana motoriska svårigheter som kan ha samband med andra inlärningssvårigheter.

Bedömning av elevens lärande i gymnastik i årskurs 1–2

Bedömningen av lärandet ska stödja eleverna att röra på sig med hjälp av gymnastik. Syftet är med andra ord att stödja utvecklingen av den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Bedömningen ska grunda sig på mångsidig information om elevernas lärande, arbetssätt och framsteg.

I bedömningen ska man sträva efter att fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov och stödja dem. Elevens hälsotillstånd och specialbehov ska beaktas i gymnastikundervisningen och bedömningen. Bedömningen görs utgående från observation av elevernas aktivitet och arbete och genom att eleverna handleds i självbedömning.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i gymnastik är följande

- framsteg i förmågan att finna lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer

- framsteg i de grundläggande motoriska färdigheterna och träningen av dem
- framsteg i förmågan att agera tryggt och aktivt i överenskomna uppgifter
- framsteg i förmågan att arbeta självständigt och tillsammans med andra.

I LOJO

GYMNASTIK I ÅRSKURS 1–2

Fysisk funktionsförmåga <i>K1 Förmåga att tänka och lära sig K3 Vardagskompetens</i> <i>K5 Multilitteracitet K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap</i> <i>K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid</i>	
Årskurs 1	Årskurs 2
<p>M1 uppmuntra eleven att röra på sig och att självständigt och tillsammans med andra pröva nya, olika gymnastikuppgifter samt våga uttrycka sig själv genom gymnastiken</p> <p>M2 hjälpa eleven att utveckla sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. att iakttä sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer</p> <p>M3 stärka de grundläggande motoriska färdigheterna (balans- och rörelseförmåga, förmåga att hantera redskap), så att eleven lär sig att anpassa dem i olika lärmiljöer, i olika situationer och under olika årstider</p> <p>M4 lära eleven att röra sig tryggt i olika miljöer, med olika redskap och på olika ställningar</p> <p>M5 vänja eleven vid att röra sig i vatten och träna grundläggande simkunnighet</p> <p>M6 vägleda eleven att bete sig säkert och sakligt under gymnastiklektionerna</p>	<p>M1 uppmuntra eleven att röra på sig och att självständigt och tillsammans med andra pröva nya, olika gymnastikuppgifter samt våga uttrycka sig själv genom gymnastiken</p> <p>M2 hjälpa eleven att utveckla sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. att iakttä sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer</p> <p>M3 stärka de grundläggande motoriska färdigheterna (balans- och rörelseförmåga, förmåga att hantera redskap), så att eleven lär sig att anpassa dem i olika lärmiljöer, i olika situationer och under olika årstider</p> <p>M4 lära eleven att röra sig tryggt i olika miljöer, med olika redskap och på olika ställningar</p> <p>M5 vänja eleven vid att röra sig i vatten och träna grundläggande simkunnighet</p> <p>M6 vägleda eleven att bete sig säkert och sakligt under gymnastiklektionerna</p>
Social funktionsförmåga <i>K2 Kulturell och kommunikativ kompetens</i> <i>K3 Vardagskompetens K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap</i> <i>K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid</i>	
<p>M7 vägleda eleven att reglera sina handlingar och känslouttryck i sociala situationer i gymnastiken</p> <p>M8 stödja samarbetsfärdigheterna, t.ex. att följa gemensamt överenskomna regler genom att vägleda eleven att ta ansvar för att gemensamma spel och lekar lyckas</p>	<p>M7 vägleda eleven att reglera sina handlingar och känslouttryck i sociala situationer i gymnastiken</p> <p>M8 stödja samarbetsfärdigheterna, t.ex. att följa gemensamt överenskomna regler genom att vägleda eleven att ta ansvar för att gemensamma spel och lekar lyckas</p>
Psykisk funktionsförmåga	

<i>K1 Förmåga att tänka och lära sig</i>	<i>K2 Kulturell och kommunikativ kompetens</i> <i>K3 Vardagskompetens</i>
M9 stödja eleven att stärka sin positiva självbild och sin förmåga att arbeta självständigt och att uttrycka sig på olika sätt	M9 stödja eleven att stärka sin positiva självbild och sin förmåga att arbeta självständigt och att uttrycka sig på olika sätt
M10 se till att eleven får positiva upplevelser av gymnastik och uppmuntra eleven att testa gränserna för sin förmåga	M10 se till att eleven får positiva upplevelser av gymnastik och uppmuntra eleven att testa gränserna för sin förmåga

INNEHÅLL

Årskurs 1	Årskurs 2
Fysisk funktionsförmåga M1–6	
<p>Träning av motoriska basfärdigheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • träning av balansfärdigheter genom att böja, sträcka på, kröka, rätta ut och vrida kroppen samt gunga, röra på sig och stanna • träning av rörelsefärdigheter: olika sätt att gå, springa, hoppa, skutta, klättra, rulla • träning av hanteringsfärdigheter: kast, rulla, sparka, skuffa, slå, fasttagning • kroppskontroll övas även med hjälp av musik- och gymnastiklekar <p>Färdigheterna tränas i olika miljöer såväl inomhus som utomhus och även i naturen.</p> <p>Simundervisning</p> <ul style="list-style-type: none"> • eleverna får lära känna vattnet och öva grundläggande simfärdigheter • att doppa sig, simma på mage och på rygg; målet är att kunna simma 10 meter <p>Eleverna övar att följa regler vid gymnastiksituationer</p> <p>Eleverna lär sig att sköta gymnastikutrustningen och sin hygien på ett sakligt sätt</p>	<p>Eleverna lär sig att förbättra sina arbets- och prestationssätt i gymnastiksituationer</p> <p>Eleverna fortsätter att öva kontrollen av sina motoriska basfärdigheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • träning av färdigheter i form av olika referensspel och lekar <p>Simundervisning</p> <ul style="list-style-type: none"> • en grundläggande simfärdighet säkerställs • målet är att kunna simma 25 meter
Social funktionsförmåga M7–8	
<p>Eleverna övar att följa regler vid gymnastiksituationer</p> <ul style="list-style-type: none"> • eleven vågar röra sig som en i gruppen • eleverna övar att tolerera att vinna och att förlora såväl i grupp som på individuell nivå 	<p>Eleverna övar att ge positiv respons åt kompisarna</p> <p>Eleverna övar att uttrycka olika känslor och erfarenheter med beaktande av situationen och de övriga deltagarna</p> <ul style="list-style-type: none"> • eleverna lär sig att hantera att vinna och förlora i gruppsituationer
Psykisk funktionsförmåga M9–10	
Eleverna får uppleva glädjen med att röra på sig	Eleverna övar att uttrycka olika känslor och

och betydelsen av rekreation	erfarenheter - eleverna lär sig att tolerera att förlora på individuell nivå
------------------------------	---

13.4.12 Elevhandledning

Elevhandledningen har en central betydelse ur såväl elevernas och skolans som ur samhällets perspektiv.Handledningsverksamheten ska bilda en sammanhängande helhet som fortgår under hela den grundläggande utbildningen och vidare under studierna efter den grundläggande utbildningen. Elevhandledningen ska främja att eleverna lyckas i skolarbetet, att studierna löper smidigt och att eleverna uppnår goda studieresultat.

Elevhandledningens uppdrag är att främja elevernas fostran och utveckling så att de kan vidareutveckla sina studievanor och sina sociala färdigheter och tillägna sig kunskaper och färdigheter som behövs i livet. Elevhandledningen ska stödja eleverna att fatta beslut och att göra val gällande vardagslivet, studierna, fortsatta studier och framtiden utgående från sina egna förutsättningar, sina värderingar, sitt utgångsläge och sina intressen. Med hjälp av elevhandledningen lär sig eleverna att bli medvetna om sina möjligheter att påverka planeringen och besluten i sitt eget liv. Eleverna ska uppmuntras att fundera över och ifrågasätta sina förhandsuppfattningar om utbildning och yrken och att göra sina val utan könsbundna rollmodeller. Elevhandledningen ska genomföras i samarbete med vårdnadshavarna.

Strukturen, verksamhetssätten, arbets- och ansvarsfördelningen inom elevhandledningen samt de yrkesövergripande nätverk som behövs för att uppnå målen för elevhandledningen ska beskrivas i skolans handledningsplan. I planen ska även samarbetet mellan hem och skola gällande handledning beskrivas, likaså skolans samarbete med arbetslivet och arrangemang i anslutning till praktisk arbetslivsorientering. Det är viktigt att systematiskt utvärdera hur målen i handledningsplanen nås. För att elevernas studier ska fortlöpa smidigt vid etappmålen inom den grundläggande utbildningen och vid övergången till fortsatta studier är det viktigt med samarbete mellan lärarna och studiehandledarna och att man vid behov samarbetar med andra yrkeskategorier. Lärarna ska i sitt arbete använda aktuell information om fortsatta studier, arbetsliv och arbetsuppgifter samt förändringar i dessa.

Elevhandledningen fungerar som en länk mellan skolan, samhället och arbetslivet. Elevhandledningen ska främja rättvisa, likvärdighet, jämlikhet och delaktighet samt förebygga marginalisering från utbildning och arbetsliv. De kunskaper och färdigheter som utvecklas inom elevhandledningen bidrar för sin del till att trygga tillgången på kompetent arbetskraft och till att efterfrågan och utbud på kunnande sammanfaller i det framtida arbetslivet.

I årskurserna 1–2 genomförs elevhandledningen som en integrerad del av den övriga undervisningen och skolans verksamhet. Klassläraren ansvarar tillsammans med de övriga lärarna för elevhandledningen. Handledningen ska främja utvecklingen av elevernas studievanor och -färdigheter samt stödja eleverna att gradvis börja ta ansvar för skolarbetet, sina egna uppgifter och sin egendom. Eleverna ska få handledning i att ställa upp individuella mål samt uppmuntrande och vägledande respons på hur målen nåts på ett sådant sätt att förmågan att lära sig stärks. Med tanke på målen för elevhandledningen är det viktigt att välja sådana arbetssätt och ge respons på ett sådant sätt att eleverna kan bilda sig en positiv uppfattning om sig själva som elever och som medlemmar i gruppen. Eleverna ska handledas till att utveckla sina sociala färdigheter och sin förmåga att arbeta i grupp. De uppmuntras även till aktiv delaktighet i sin närmiljö.

Med hjälp av elevhandledningen läggs grunden för samarbetet mellan hem och skola i ett tidigt skede av den grundläggande utbildningen. Elevhandledningen ska stödja eleverna och

vårdnadshavarna att göra de första valen gällande utbildning och hjälpa dem att förstå valens betydelse för framtida studier. Eleverna bekantar sig med olika yrken och med arbetslivet utgående från de yrken som finns representerade i skolan och i deras närmaste omgivning.

I LOJO

Elevhandledningen beskrivs i kapitel 7. Stöd för lärande och skolgång (7.1.1 Handledning)